20-ter Jahrgang Nr. 39. Jüdische Pester Zeitung. Freitag, 6. April. 1888.

Redaction u. Administration
befinden sich:
BUDAPEST,
Waitzner-Ring Nr. 3.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden 8str. W.
Halbjährig 4 Gulden 8str. W.
Vierteljährig 2 Gulden 8str. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 10 Guld. — kr. 8. W.
Halbjährig 5 Guld. — kr. 8. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 50 kr. 8. W.
Pränumerationen
werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס ארגאן. ערשיינט וואכענטליך דרייִמאל.

redaktsiyen unter administratsiyen
befinden sich:
budapest,
waitzner-ring nr. 3.
pränumeratsiyes-preis:
fir österreich-ungarn
ganzjährig 8 guldn 8str. w.
halbjährig 4 guldn 8str. w.
vierteljährig 2 guldn 8str. w.
fir's ausland
ganzjährig 10 guld. — kr. 8. w.
halbjährig 5 guld. — kr. 8. w.
vierteljährig 2 guld. 50 kr. 8. w.
pränumeratsiyen
werden yedn tag entgegengenommen.
annoncen werden nach aufliegendem tarif berechnet.

1888 39 צוואנציגסטער יאהרגאנג נר. Erscheint wöchentlich dreimal. בודאפעסט פרייטאג כה ניסן תרמ"ח

רומאנישע עראיגנישסע.

מיט קנאפפער נאטה איז רומאנין איינער בלוטיגען רעוואלוציאן עגטגאנגען, דיא אין דער הויפטשטאדט בוקארעסט זא ווייא אין מאנכען פרעווינצען דיעזעס לאנד אזהר הויפט ערזאכען אזר בערייטס דיא ערסטען אפפער געפאדערט האט. דיעזע הערשט ווייעזר זא צעטרלייר דיא פרייהייט רוהיג: אב דיא פאן לאנגער דויער זיין ווירד, קאנן נאטירלך נעכט פארייסגנאגען ווערדען.

רומאנין האט איינע פרייהייטליכע פערפאססונג, איינע פרייע פאלקספערטרעטונג. דיא פרעססע איז דארט פרייא; קורץ, דאס גאנצע לאנד איז פרייא אזר אנאבהאנגיג. נור דען יודען ווירד אין דעם פרייען אנאבהאנגען רומאנישען קאנינגרייך יעדעס רעכט פערזאגט; דער יודע איז דארט אין פרעמדער, מאן ער אים לאנדע גע-באדען זיין אזר איך דעם שלאכטפעלדס פיר דיא ערדע אזר פיר דאס ווידל רומאניעס נאך זא טאפפער געקאמפפט האבען, ווערלך אין ווידער-שפרוך: ווען אין רוסלאנד דיא יודען אונטער-דריקקט ווערדען, זא האבען דיעזע דארט דען פרייהייט בוטטערן — טראסט דאסס זא איך דיא נעכט-יודישען אונטערטהאנען דעס צארעווייטעס איינע אונגעשליכע בעדאוהלונג ערפאהרען. הוסס-לאנד האט קיינע פרייא גווארלטע פאלקספערטרע-טונג, קיינע פרייע פרעססע קיין פרייעס פעראיינס אזר פעראמלונגסרעכט. דארט הערשט דיא אבסאלוטע גווארלט אזר ווער מיט דיעזער נעכט אינפערמירטען אזר דאס דיא ווידל צווישען דעם גאלגען אזר דען בערגווערקען ווערען. — אבער אין לאנד, דאס אללע פרייהייטלכען אינ-שטיטוציאנען האט דעסען לעגיטימע דער פאלקס-פערטרעטונג. פערזאנווייארטליך, דעסען קאנג אן דיא פערפאססונג גנעמדען אזר, דאס אבער ביא אללדעם איינע גאנצע נראססע נעטצלכע קלאססע פאן מענשען אזר דעם אינגעזען גרונדע אללדער רעכטע בערוהבט, ווייל זא דער רעגיעראנג דער פא-טער טייא בליבט — אין אלבעם לאנד נעכט פערגעבליך ווענטגליכען אן דער גשיכטע, עס האט דאס רעכט פערווירקט, אינבהאנג צו זיין צומאל אזהם דיעזע אינבהאנגיגקייט בעקאנטליך איין דעם בערלינער קאנגרעססע אינטער דער בע-דינגונג צוערקאנגט ווערדע. דאסס עס דיא גלייכ-בערעכטיגונג דער יודען אינשפרעכט אזר דורכ-פירדע. דיא אינבהאנגיגקייט רומאניעס אזר דורכ-טראטאכליך דורכגעפיהרט; דיא בערעיגונג אן ווערלכע זא ענקיפפט ווערדע אזר נכט ערפיללט.

דיא בעהייפטונג ווערע געוואנט, דאסס דיא אורזאכע דער יינגסטען אזרזוהנ אן רומאנין דארין צו זוכען ווייא. דאסס דען יודען דיא גלייכבערעכטיגונג פערזאגט ווירד; דענן טראטץ אללדער פרייהייטליכען אינשטיטוציאנען האט זיך דאס פאלק רומאניעס נאך נכט צו יינער שטופע דער פרייהייטסליעבע עמפאנגען. ווערכע פרייהייט פארדערט פיר אללע בעוואהנער דעס לאנדעס. אבער אינאמשטאנדסלך ווארד אזר עס, דאסס אין רומאנין קאנג אונד רעגיערונג דעס פאלקע אין דער פערשיעבונג דער גרענצען צווישען רעכט אונד געוואלט אינפערווייסטליך שטארק, הייסט אזר דעם דייטשען-טהראנג ווטצט אזר זיך דער ווסאטהיגען אזר דער געגנער דייטשלאנדס אין האהעם גראדע ערפרייט. ווא אזהם דיעזע ווסאטהיגען דער גאנצען ווילט ערזארבען, אזר ווערדע בעמאנגט: זיין פעסטער אינבוזאמער ווילל, געפעסט אזר פרייהייטליך צו רעגירען, זיך נכט דורך פאל-שע ראטהגעבער בעאינפלוסען צו לאסען. דעם פאלקע צו געזארען, ווא דעם פאלקע געבוהרט אזר דאפיר פאן דעזעם מיט אפפעגער, פרייער שטיגן צו פארדערן ווא דעם קאזערס אזר.

צוויי ערלאססע

דעם קאיזערס פריעדריך.

אם ואמסטאג דען (31 מארץ) האט קאיזער פריעדריך, אלס קאנג פאן פרייסען, אזר בעגאנדענגנס-פערלאנגונג אלס ערלאססען, אן ווילכער פאלגענדעס גזאגט ווירד:

„ווער פריעדריך, פאן גאטטעס גנאדען קאנג פאן פרייסען עטצ. ווילכע אם אזרזוהנ דעזע-רונגסאוטריטעט דורך אזר אן אקט אינמאסעגערער גנאדע צו בעצייגען, אללען דענעגען פערזאגען, ווילכע בייז צום הייטיגען טאגע ווענען בעליידיגונג דער מאיעסטאט אזר אזעגס מיטגלידערעס דעס קאנגליכען הויזעס, ווענען פערברעכען אדער פערגעהען אין בעצוג אזף דיא אינאכטונג דער שטאאטס-בירגערליכען רעכטע, ווענען דער אלס ווידער-שטאנד נעגען דיא שטאאטסגעוואלט אדער אלס פערלעטצונג דער אפפענטליכען אדרדנונג בעצייגט-טען פערברעכען אזר פערגעהען, ווענען דער אין דען פאראגראפען 196, 197 דעס שטראפגעזעטצ-בוכס גערעגלטען ווענען, ווענען דער מיט-טעלסט דער פרעססע בעגאנגענען פערגעהען אזר איבערטרעטונגען, ווענען דער בע-טרעפפער דאס פערזאמטלונגס-אזנד פערייניגונגסרעכט שטראפבארען אנדלונגען, דורך ערקענטניס אדער שטראפבע-פעהל אינעס פרייסישען צווייגגערישטס צו פרייהייטס- אדער גלייכשטראפען דורכשטראפ-טיג פערברעכטהיילט ווד. דיעזע שטראפען, אזרזוהנ וא נאך נכט פאללשטרעקקט ווד, אונטער גערעכטזאמונג דער נאך ריקשטאנדיגען קאסטען אין גנאדען ערלאססען, איהנען אייך דיא עטוא אבערקאנטען בירגערליכען עהרענרעכטע ווערדע ערלאנגט, דען אזר דיא עטוא אייסנגעפאכענע צוזאמ-ענקונפט דער שטעללונג אונטערפאל-יציאוזיכטאויפהבען, אייך ווילכען ווירד דיא פאן אמטסווענען צו שטעללענדען אנטראג דעס יוסטצמיניסטערס בעצוגליך אלכער פערברעכטהיילונגען ערזארטען, ווילכע ערסט נאך דעם הייטיגען טאגע ווענען אינער פאר דעמזעלבען בעגאנגענען, אונטער דיא פאריטטהענדע בעשטעמטונג פאללענדען שטראפ-בארען האנדלונגען ערפאלגען אדער ווילכע ערסט נאך דיעזעם טאגע רעכטסקראפטיג ווערדען. — פערנער ווילכען ווירד דיעזעגען פערזאגען, נעגען ווילכע בייז צום הייטיגען טאגע ווענען איבערטרע-טונגען דעם בייזטיגען פאראנגען-גאנגען ווענ.

קאנג קארל איז איינע פיפפע אין דער האנד ווענ עזיילטגען מוט: ווען איז פאן דיעזען האט בייז עמצאנ נאך ב. עס דען מוטה, אדער אייך נור דען הערלוכען, ווילכען געראאבט איז דער פרייהייטליכען פערפאססונג דעס רומא-נישען שטאאטעס דיא לעמצטען קאנזעקוענצען צו צייגען.

ווא ווארדער נון, דאסס אינסער ואלבען אינ-שטארדען איינע פארטיא אים פארלאמענט אזר אין טהייל דעס פאלקעס אין דען שטראססען געגען דאס הערדשגעהיילט אזר געגען דיא ווענדונג מאנשטריהס? אזר דיא רעגיערונג, דאס קאבינעט בראטיאנו, מוסטע ווענען, עס ווארד דורך דיעזע דעמאנסטראציאנען צום ריקקטריטטע גע-צוואונגען. נון אזס ראזעטטי שעף דעס נייען רומאנישען מיניסטעריומס, ווירד עס דיעזעס געלינגען דער אזס פאלקע הערדשגעדען פערווירד. דער הערר צו ווערדען! שווערלך פיר דיא דויער, ווענ עס נכט מיט דער אלטען מעמהארדע גרידלך ברעכען, ווענ עס נכט דעס פאלקע מיט דעס בייז-שפיעלע דער אבגעטע פאר. פיר ווייס אזר דעמזע פאראנגעהען ווירד.

ראזעטטי אזס אין נריה, שאן אזס אזרדע 1848 שפיעלטע ער אינע בעדייטענדע ראללע אזס פאלעטשען דעגען רומאניעס. דעסען קאמעראד דעגען אזר דעסען מיניסטער דעס אינערן, ער אייך ווארד, אינמאל ווארדע נעגען אזהן אין מארדאטטעגטאט געפאלגען. דיעזעס ווארד אייך אינגעפיהרט ווארדען, ווענ נכט אין יודע מיט אינאפפעלטונג דיעזעס אינגען לעבענס עס פער-אינטעלט האטטע. דער יודע דעסס דאזע-טהאל, ער שטעללטע זיך צווישען ראזעטטי אזר דעס אינזווירזאם דאס אייך לעגטעטען מיט אינעס רעגאלוער צעלטע, דיא קונעל טראט דען יודען ראזענטהאל זו טאדע, אזר ראזעטטי דרקט מעגך ערזוהרטע; מיט ווענס בלייבט האט דעזעגר אזזאעלטע דיא גלייכבערעכטיגונג ווייטער גלובענס, גנאאססע אן רומאנען ערמיגלט.

דאך דער שטאאטסמאן פערנאסס באלד, ווא גשעהען, ער הילט נכט נור נכט ווארט אזרדען האט שפאטער נאך זא מאנכעס, גנגען דיא גלייכבערעכטיגונג דער יודען ערריכטעטע אקטע-שטקק צו טאגע געפארדערט. טאגע ער הייטע יע-נער ווארטע איינגעדענק זיין, דיא אזהם פאר אזרדען דיא פרייהייט אזבער ווענ ערעטטונג איינגעגעבען האט. ער קאנן דארזוך נכט אללען דען יודען רו-מאניעס, אזנדערן אייך ווענס פאטעראלדע, דעס רומאנישען שטאאטעס ערשפרעססלכע דענסטע לייסטען, דארזוך קאנגטע ער דיא נעגען דיא גערינג גערכטעטע אינטאציאן ערגיילטע ראכטען; דען אין אינבהאנגיגע ראנד מיט פרייהייטליכען אינשטיטוציאנען, דאס אינער קלאססע ווענער בור-גער דיא פרייהייט אבשפרעכען, אזס דער פערקאר-פערטע ווידערשפריך נגגען ווענ אינגען בע-שטאנד.

אונד קאנג קארל, דער אוס דעס הערשערהויז האהענצאללערן שטאמטע, אללטע זיך ענגען האהענצאללערן צום מוסטער נעהמען, דער קארפערליך קראנק, אבער נייסטע מיט דעס בייזטיגע פאראנגע-גאנגען ווענ.

קאנג קארל איז איינע פיפפע אין דער האנד ווענ עזיילטגען מוט: ווען איז פאן דעזען האט בייז עמצאנ נאך ב. עס דען מוטה, אדער אייך נור דען הערלוכען, ווילכען געראאבט איז דער פרייהייטליכען פערפאססונג דעס רומא-נישען שטאאטעס דיא לעמצטען קאנזעקוענצען צו צייגען.

ווא ווארדער נון, דאסס אינסער ואלבען אינ-שטארדען איינע פארטיא אים פארלאמענט אזר אין טהייל דעס פאלקעס אין דען שטראססען געגען דאס הערדשגעהיילט אזר געגען דיא ווענדונג מאנשטריהס? אזר דיא רעגיערונג, דאס קאבינעט בראטיאנו, מוסטע ווענען, עס ווארד דורך דיעזע דעמאנסטראציאנען צום ריקקטריטטע גע-צוואונגען. נון אזס ראזעטטי שעף דעס נייען רומאנישען מיניסטעריומס, ווירד עס דיעזעס געלינגען דער אזס פאלקע הערדשגעדען פערווירד. דער הערר צו ווערדען! שווערלך פיר דיא דויער, ווענ עס נכט מיט דער אלטען מעמהארדע גרידלך ברעכען, ווענ עס נכט דעס פאלקע מיט דעס בייז-שפיעלע דער אבגעטע פאר. פיר ווייס אזר דעמזע פאראנגעהען ווירד.

ראזעטטי אזס אין נריה, שאן אזס אזרדע 1848 שפיעלטע ער אינע בעדייטענדע ראללע אזס פאלעטשען דעגען רומאניעס. דעסען קאמעראד דעגען אזר דעסען מיניסטער דעס אינערן, ער אייך ווארד, אינמאל ווארדע נעגען אזהן אין מארדאטטעגטאט געפאלגען. דיעזעס ווארד אייך אינגעפיהרט ווארדען, ווענ נכט אין יודע מיט אינאפפעלטונג דיעזעס אינגען לעבענס עס פער-אינטעלט האטטע. דער יודע דעסס דאזע-טהאל, ער שטעללטע זיך צווישען ראזעטטי אזר דעס אינזווירזאם דאס אייך לעגטעטען מיט אינעס רעגאלוער צעלטע, דיא קונעל טראט דען יודען ראזענטהאל זו טאדע, אזר ראזעטטי דרקט מעגך ערזוהרטע; מיט ווענס בלייבט האט דעזעגר אזזאעלטע דיא גלייכבערעכטיגונג ווייטער גלובענס, גנאאססע אן רומאנען ערמיגלט.

דאך דער שטאאטסמאן פערנאסס באלד, ווא גשעהען, ער הילט נכט נור נכט ווארט אזרדען האט שפאטער נאך זא מאנכעס, גנגען דיא גלייכבערעכטיגונג דער יודען ערריכטעטע אקטע-שטקק צו טאגע געפארדערט. טאגע ער הייטע יע-נער ווארטע איינגעדענק זיין, דיא אזהם פאר אזרדען דיא פרייהייט אזבער ווענ ערעטטונג איינגעגעבען האט. ער קאנן דארזוך נכט אללען דען יודען רו-מאניעס, אזנדערן אייך ווענס פאטעראלדע, דעס רומאנישען שטאאטעס ערשפרעססלכע דענסטע לייסטען, דארזוך קאנגטע ער דיא נעגען דיא גערינג גערכטעטע אינטאציאן ערגיילטע ראכטען; דען אין אינבהאנגיגע ראנד מיט פרייהייטליכען אינשטיטוציאנען, דאס אינער קלאססע ווענער בור-גער דיא פרייהייט אבשפרעכען, אזס דער פערקאר-פערטע ווידערשפריך נגגען ווענ אינגען בע-שטאנד.

אונד קאנג קארל, דער אוס דעס הערשערהויז האהענצאללערן שטאמטע, אללטע זיך ענגען האהענצאללערן צום מוסטער נעהמען, דער קארפערליך קראנק, אבער נייסטע

רעדאקציאן אונד אדמינים-טראציאן בעפינדען זיך: בודאפעסט, וואיטצנער-רינג נר. 3.
פראנומעראציאנס-פריס:
פיר אסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אסטר. וו.
האלביעהריג 4 גולדען אסטר. וו.
פיערטעליעהריג 2 גולדען אסטר. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. אמ. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. אמ. וו.
פיערטעליעהריג 2 גולד. 50 קר. אמ. וו.
פראנומעראציאנען
ווערדען יעדען טאג אנגענעמען.
אנאנסען ווערדען
נאך איינליגענדעם טאריף בערעכנעט.

ניכט ווייניער נאך הויז קאמען, אונד איזט מיינע ליעבע נאכבארין אויף דעם נישטיפט אונס נאלד-שמיעדס-הויז, צום וואהרציכען האט זיא אבען אויף דער לינקען ווישען אינען צאהן צו וויינען. הערוויף וואהר דיעזע ווייכס-פעראן פאר נעריכט נעפאהרדערט, אונד זיך אללעס אלזא וויא זיא אומ-נעמאנט, בעפיעלען, עס וואהרדע נכט וויינעער דער ערמאהרטעטן פרויא מאנן פארנעפאהרדערט, וועלכער בעשטעהען מיססטע, דאסס דיעזעס זיין ווייב זיא, וויססטע אבער נכט וויא איהר געשעהען וואר; דארוים מאן איהן אונס אמט-הויז געפיהרט, אונד דיא נאנצע יודען-שטארט מיט אלדאטען בע-לעגען לאססען. נאך פיעלען נאכפאהרשען, קאם עדלדיך דיא בעגאנגענע טהאט אן טאג, אונדעס דער מאנן בעקעננט, ער האבע איהר אין דעם יודען הויז אנפאנגס 2 שטיבע גענעבען, הערנאך דער יודע איהר דען קאפף וויא אויך דיא אנדערע גליעד-מאסען אבגעשנידטען, דאמיט דער פעראכטע דיעבשטאהל, אונד מעהר אנדערע שלימע טהא-טען, נכט מאכטען אפפענבארען ווערדע. עס אללד אנכסט אויך דיעזער יוד אינשטיעדליכען שוואנ-גערן ווייבערן דאס קינד-בעטט איסגעהאלטען, אונד הערנאך דיא קינדער צו זיך גענאמען האבען.

דער פאלל לאג דאך אז אינגעניין אינגאך: הערלער אונד שטעהלער פירכטעטען פערראטה דער נאהער נעבראכט, אבער אינע דעכטע וואהרע האטטע דאס פערהאלטניס נע עראהלטען. ווייל דאס פיעלען אבט גינגערדע פערוויעסט, פרוא ב. נאכבעגע אבער עס פערמיעד, יעמאנד אין איהר פערטרוען צו ציעהען. הוישע צום פיסטען מאלע האטטע זיא איהרעס הערצען ליבס גע-מאכט אונד דער נעזעלשאפטערין אין קראנעס בירד איהר דער שיקסאל גענעבען.

אומא — דאס דער פארנאהמע דער פרוא ב. נאר-בערג — וואר אין דען דעצטען מאנען גענען פיעלען וויסליך אייך דעכהאלב פיעשטיפט. דאסס דיעזע עס פערוויסט, איהר פארוויעל צו מאכען יעגען דער צוריק-ווייזונג דעס ב. בוכעס. דעס הערן האליש. דיא גענעדל-שאפטערין זאגטע: „אוהרע פיעדע, גנאדיגע פרוא, ווירדען זיך איבער נכסס טיעפער אינגעה, אלס יעגען זיא אינען זא פארגעהען מאנן צום נאכטען אונד בעשיעדע פארדען."

אבן דיעזער בעמערקונג וואר אומא אומא פיינ-ליכער בעיהרט, אלס האליש אויף דיעזערבע טהאטאלזיך אינען יעהר גענינגגעגען אינדרוקק נעמאכט האטטע. זיא האטטע אבער אז יינער ווישע צוויייא קראנבען נעזעהען, אין דענען זיא זיינע ואהנע פערטוהטעטע. נאך אוהרען פיעהע-ען פערפארזנגען עישיאקק זיא בייא דעם נעראנקען, זיך אינגס מאנגע צו נאהען. דער זיינער עייאהרטען — שטיעפקינדער צופיהרטע.

(פאָרשטעטונג פאָלגט.)

נעשאפטסבעריכט

נעטריידע-געשאפט. וויצען וואר נעפעדען וויעניג ע. מאהלטע נעבראכט. דיא פוטרוטע וואר גוט. — פרייזע וואהרען אום — קר. האהער.

וויצען. שאפיר 1000 מעטער 80.4 קילאגראמס 7.47½ נוד. 100 מעטערצענטנער 80.5 קילא 7.45 נוד. 100 מטרצ. 81. קילא 7.45 נוד. 100 מעטערצענטנער 79.8 קילא 7.40 נוד. 100 מעטער-צענטנער 80 מטרצענטנער 80. קילא 7.42½ נוד. 100 מעטער-צענטנער 80. קילא 7.35 נוד. 100 יאנ. 78,4 קילא 7.25 נוד. 15.00 מטרצ. 79. קילא 7.27½ נוד. באשקעער 100 מעטער-צענטנער 78.3 קילא 7.35 נוד. — מעריכישער 1500 מעטערצענטנער 76. קילא 6.95 נוד. (אללעס פער 3 מאנאטען.)

יאהרן 5,70 — 5,75 נוד.

נערסטע, אינטער-יאהרן 5,30 — 5,70 נוד.

מאיץ 6,75 7,40 נוד.

קוקורוזין 5,85 — 6 נוד.

האפער 5.15 — 5.45 נוד.

טענדענץ-נעשיעפט. וויצען פון פריהיאהר 7,02 7,04 נוד. האפער פון פריהיאהר 5,06 — 5,10 נוד. קוקורוזין פון מאי-יוני 1888, 6.18 — 6.20 נוד.

רעפס. (ראהל) פון מעפטמבער-אקטאבער 1888 10.50 — 10.75 נוד.

פ ע ס ט ע ר ש ר א נ ט פ ע ר ה - מ א ר ק ס.

בייא דעם אם 29-טען ד. מ. דיער אין פעסט אבגעראהלטע נען וואכענמארקטע וואורדען 8526 שטיק נראס. אונד — קליינ-פיעה צו מארקטע נינ. אבס. הערקאן וואורדען פער-קייפט: 58 שטיק שטיער, פער מאהר מאן 80 ביס 180 נולדען — 1470 אכסען דאס מאהר מאן 180—300 נול, 652 קוהען, דאס מאהר מאן 110—170 נול. 160 מעלב-קוהע דאס שטיק מאן 80—180 נולד. 70 שטיק בייסעל, דאס מאהר מאן 80—120 נול. 1344 שטיק קעלבער דאס שטיק 18,—9,— נול. 4995 שטיק לעמער דאס מאהר מאן 2,80 —6 נול. פייעט פער 100 קילא: אכסען-פלייש 36 42 נולדען, קוה-פלייש 32 — 36 נולד. קאלב-פלייש 45—50 נולד. אונד בייספעל-פלייש 33—34 נולד.

ווייעצען פער מאיזונ 7.35—7.46 נולד. פער פרוי-אהר 7,37—7.42 נול.

מאהן אונגאריישע 71—73 נולד. 6,15—6,25 נולד. קוקורוזין אונג. 6.50 6.50 נולדען.

האפער אונגאריישער 5,50 — 6.75 נולדען פער מעטער-צענטנער.

יובאל 27, 27,50 נולד. פער מעטער.

שפיריטוס —,26—26.12 נולד. פער 10000 ליטער פערצענט.

ווייענכר שראנטפייעה מארקט.

דער אויפטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פיעהמארקט אם 26-טען ד. מ. בעטרוג 5218 שטיק. דאפאן וואהען 2827 אונגארישע, 987 אפלנישע אונד 1404 דייטשע. דיא פייעט שטעהטען פון 80 קילאגראמס: אונגארישע מאסטע אכסען 46—57.50 נולד. אפלנישע 45 — —,53 נולד. אונד דייטשע 46 — 58 נולד.

ראסטאטעיעהונג פאם 28-טען מארץ 1888.

הערמאנגשטאדט	63	21	2	42	8	
פ ר א ג	47	59	46	7	73	
ל ע מ ב ע ר ג	49	23	78	2	34	

דערזיכערונגבער אי. פערזאנזיכערונגבער דעראקטאר:
מ. סאבאלטשי.

דאס שנעללסטע אונד זיכערסטע
קלארפילווער
פיר ווייזע אונד אללע נייסטיגען נעטראנקע איזט
כ. ווירזינגס קלארפילווער.
1 קילא קאפסטע 4.80 פר.
אונד נעגענט צוור קלארונג פאם 100 הענקטאליטער.

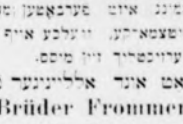

יעדע נאכאהמונג איזט פערנאפטען מיט אכטע ראהע אויף אונזערע שיעצמארקע. וועלכע אויף יעדעס פאקעט ווילקען-פיעהרער ווייסבייר זיין מיסס.

הייפטדעפאט אונד אללייניגער פערקייף בייא
Brüder Frommer.
Budapest, VII., Tabakgasse Nr. 5.

אללערסטרענגסטע פייינקוראנטען איבער הערלעיי אייטיקעל פערזענדע אויף וואונש גראטיס אונד פראנקע.

פרוכט- אונד מעהלפרייז-טאבעללע.

| ד ר י נ ט ע | | | | | |

היימאט אין דער פרעמדע.

מיין בעזאמען ווילל פארט איך קאנ'ם ניכט ווערען,
ווא שווער מיט איך דעם זאהנעם אבשיד פאללט.
דוא קאנסט דיך דער ערד נור קיממערליך ערנארען,
הוא וזכסט דאס גליקק אן איינער נייען ווילט.
אז ווערדע איך דיך זאהל דער ניכט ווידער ועהען
דענן קאר'ן געצאהלט זיך מיינע טאגע שאן;
יא נין, דעם הערען ווילל מאן געשעהען,
ער זעגע איר בעריטע דיך מיין זאהן! —

ער רייסט זיך לאס פאס ווארטען מיטטערערצען
אנד ווערדעראלט נאך איינמאל שטילל דען שווארד.
דען לעטצטען דעסט דער ווייכלינגן נאשור.
דער ביטטערן אבשיעדסטראגע דעטצטע שפיר
מיט פעסטעם זין בעהארלליך איסצומעצען.
ער איסט איין מאן! צו דייגען גלאס צו ווארען
צו קאמפפען מיט דעם ווידערשפענסטיגן גליקק;
אונד — צעהט עס ווידיש ווידער זיך צוריקק
עס ווא איין העלד נעזאהלטאס הייסצוטראגען.

אונד ווא ער נין אס באד דעס שיפפעס שטעהט
דען לעטצטען גרוסס דען ווינען הייסצוזוגעהען,
אונד עס אידס ווארט אונד מולד עגטגעגעהעלט
ווא עגגעסחיד פאן ווארטען מיטטערלאנדען;
דא מאלט ער זיך אים גייסט דאס גאלדגע גליקק
דאס דאס שוואנקע הערען דאראן עישטארקע
אונד דאס נאך ווייסטען ווידעע ער דען בריקק,
אונד דאס נאך ווייסטען פרייגע דא ווידע באדקע.

דא אדדע פרעהן! ער דאס ווא ער געוואללט
אים קאמפף דאס ער דאס נייד שע גליקק בעגוואגען;
אללין נאך נראססען זין דאס ער ערזיגען;
דען פאדס שוי זין ערדאגן ער מיט דעם נאר-
אונד פאן דער ווייכלינגן עמפפינדערווא
דא לעבענד האפטען אן דער שאללע ערדע
יד הייבליך ערגעגע נאך דעם מיטטערלאנדע
פידלט ער זין הערז גנעגען גן אונד פרווא.
דאס, ווא דא לעבע פיר אידר אינען דאלט
ווא אס גלוכע הימאט אונבטאר פערבונדען
בעראבאללט ער; זין אינען אוט דא ווידלט
דען נאדגען טרייסטל האט ער ווא געפונדען! —

איינסט ווארעלט ער אס האפען אוף אונד געדעע,
דא טרייסט אין אמטער ווידע פאר אדען דען,
בעטראכטעט דאנן אונד פארשענד בעגוואגן
פרעמד שיעט ער אדם אונד דאך בעדאנגט אויך
ווידער:
וא עגליש אדם דער הייבע הערר אויך הייסט
דא צינע ווידם, ער אוזט עס דאך פיעללייכט.
ניכט ווארד, דא קאנסט מיך רופפ ער עדליך
אוס:
דער נאטאא בין איך יא. פאן דיר צו הויה,
נראד קאמט איך אן אונד ווילל מין גליקק פארבידען
האט'ם דיר נעגליקקט, וא קאנ אך'ם אויך דזקוידען!

אונד שנעלל ווילל בעגוואגן פארבערגען
ער שאמט זיך וא דעם לאנגסטע נאסגען טאגעס
דאך פלאטצליך בליקט ער פאר דעם אלטען
שטעגן
טיעף קלאגנד דא ואיטע אן דער בריסט דעם
אדגעס —
אונד הייכט דא הארד אדם פרייטליך הן אונד
שפריכט:
ברינגסט דא פאן מיינער מוטטער מיר בטריכט?
אונד דער: ווא ווילסט דא נאך בטריכט פאן מיר,
וא ווערדען דיר דאך שאן געגערבען האבען?
דא פרווא ווארד אלט, דער פרידדע ווא מיט אדר
לין בעטער ווארט דא האט נאן ווא בעגראבען!

אונד ווא איין בלומגשטראהל טרופפט דען אדן
דעם ווארט,
ער שליכט זיך שטילל אן דאס געגטעגל פאר
ווילל נעדערקאפפען ווידע הערגעגע פאר ען
אללין אומאנגט. דא קראפט אים אדם געגראבען
אונד ערגעבט פוללט זין הערז מיט אונד לוסט
נאך אינער מטרייבפאללען בריוערבריסט.

דאך ווה, דא ווייסען באנדע ווד ערשראנען
ווער האט הייר ציט. נאך ווינגע שמערן צו פראגען
פרעמד ווא אס אדן דאס בונגט מארקטגעווהל,
הייר קויפט מאן אללעס — נור קין מיטגעפיהל;
דער נאלד'ע שליסטעל שליעסט דוא הערצען ניכט,
פרעמד ווערד מאן, פרעמד ווערדע אנגעניכט.
אונד אן דער נראסען ווערלט, דא אנגן נן ווין,
שטעהט ער אס ציעלל ענטצט — פרעמד אונד אללין.

ער בליקקט עמפאר מיט שמערצליכעם פערלאנגען;
דא פיהלט ער פלאטצליך ווינע האנד ערפאססט.
דער אלטע נאטאא נאטהאן אוט אדם נאכגעגאנגען
אונד שפריכט: ווינן דוא'ם פאן מיר ערפאהרען האסט,
וא טהוט מיר'ם ליד, נעשעהען אוט נעשעהה,
אונד וא'ם פאן נאט קאממט, אללל מאן רוהיג טראגען.
אך נעה' צור שיל' ענטצט, ווילסט דוא מיט מיר
נעהן.
וא קאנסט דוא דייגער מוטטער קריש אגען.

דורך ענגע נאסגען וואנדעלן שטומם דוא צווייא
אונד טרעטען שווייגענד אן דעם טעמפעלס פפאר'טען.
דא מירמעלט'ם ווייג פאן: נעבעטסקיארטען
דא וממט'ם אן אלטבעקאנגטער מעלאדייא:
דא פיללען זיך אוס בעגאמען דוא ווימע
מיט בולדערן האלבפערגעסגער ווערד'טווימע,
ער לוישט דער שפראכע דוא דעם קוגד געקלונגען,
אן דער, ווינן ער דוא ואבבאטהאכט בעגרוססט,
זין פראממער פאטער פוללמען אויגסט נעווגגען;
אן דער דוא מוטטער זענגער אוגן נעקוססט.
אונד ווא ער הגטרוטט צו דעם הייל'גען שריין,
אוס דער פערקלארטען אן דעם אלטארס שטיפען
דען לעטצטען גרוסס דער ליבע נאכצוריפען,
אונד טאגגער שטממטע דוא נעמיגדע אין —
דא איבערקאממט'ס איהן ווא אן פרוהערן טאגען,
ער ווערט דוא מוטטער פעסטליך ווייסס נעשטיקקט,
ער ווערט וא נעגען אסמען פראגס נעבליקקט,
אגן דוא שווה רבא אגגן.
אונד טרראגגן פאללל העבט זיך זין אויג עמפאר
אונד ווידער האט זין הערץ, ווא ער פערלאר.

עס שווייגט דער באר, דאס טרייבלל איט צערר-
האגגן.
דאך אינגן וססגן טראסט האט ער נעוואגגן:
דוא אין אוגשטעגן אן ווערמוטהפאללגס ק ווייג
וא בעטען וא מיט אדם דעזערבע ווייג.
דוא שווגן מיט אס ווגגן שמערן צו ווגגן
ער פרוהלט זיך הייטיג פרוהלט זיך בוא דען ווגגן.

ס. ה. מאזענטהאל.

נייע ביכער.

המסדרון (קבוצת כללים ויסודות בהלכה ואגדה ודקדוק ותנין הלשון עסורות ודברי המחברים ספרים.) — דעזעט אין עזראלעם ער-שיינענדע מאגאסטריפט, ווילכע הערדן הייס ה. י. ש. ע. נ. א. ה. ן צום הערוסגעבער האט. איט איגע ריין ווידיש-ליטעראריטש, ווייר האטטען וא מאגכעס נעגען דאס הערבאריש איגצו-ווערדען ווילכעס ווייר אין דייגער שריפט בעגעגען בעזאג-הערס נעגען ווגעס אוגראמאטיקאליטש הערבאריש. דעסגען זיך דער הערוסגעבער זולבסט בעדייגט; דא אבער דער א. נ. ה. א. ל. ט. דייזער פערראדישען דרוקקשריפט בעאכטונג פערדיגט, וואללען ווייר נור דייגעגס איגר ניכט ווייגער פארס איגזער איגגעגטערק צו-ווערדען.

איבעראלל, ווא דעם נור איגגערמאססען מאגליך איגט, פערלאססען ווייר דען נעגיאהל דען ווגי דער קריטיק, דא דאס איגע טאדעלט איגד דאס אגדערע לאבט, אגד וא דאס אדגיס דער פאר-איגגנאגמגעהיטיג אויף זיך לאדעט. ווייר ווגעדען עס נראססטעגטהיילס פאר אירגזער אינגן אבשגיטט אוס דעם אגו צור בעשפרעכונג פאללגעגדען ווערד-קע אגגעדען. לעזעגן פאר-צוגפרידען. דא זיך ערבסט אין אגטהייל אגבער דאס געבאטענע בולדען מאגגן. אגד דגעסמאל ווללען ווגר דאס גליכע פערפאהרען בעאכטען, אגדעגס ווייר אגגע קורצע אבהאנדלונג דעם הערען ס. ר. ב. נ. ע. ר ווערדערגעבען, ווילכע ווייר אין דער אגו פאללגע-נגענען מאגאטסטריפט פגדען.

דעזעט אבהאנדלונג נגממט אידרען איסגאנג פאס ווערד ולקחת לך לאשה (דברים כ"א). עס איזט דאס דער בעגגען דער פרשה כי תצא. ווענן דוא אין דען קריעג נגענען דען פגיגד ציעהסט אגד אגגטער דען געפאנגענען אין שאנגס ווייב זיעהסט, דאס דגר ווארהלגגפאללט, וא נגמט דוא צור נאט-טען אז. ז. יי. רש"י מאכט העצו דוא בעמערקונג אים נאמען דעם ספרי: לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר. שאם אין הקב"ה מתירה. ישאנה באיסור: דוא תורה האבען דגר נור נגענען דען באוגן טריעב דעם מענשען נעשפראכען, דענן ווענן אוגס דאס שאנע ווייב ניכט נעשטאטטעט ווירד. דאגן ווירדע ער דאסזעלבע אינערלוכטערווייזע הייראטהען. נ. ענטשטעהט דוא ווארהלגגפערדעטע פראגע, דאס דאך דער יצר הרע, דער באוגע ווילדע טריעב דעם מענשען, מיט דייגער אינצוגן מגיה אבגראיגן-שטגמגע אגד דענגגד האט דוא תורה ניכט אללגעס נעשטאטטעט אוס בעזארגגיסס דארגבער, דאסס דאס פערבאט אבערשריטטען ווירדען קאנגטע אוגט דענן ניכט דאס עבען דוא בעשטגמגטע דער גע- אגד פערבאטע. דעם באוגן טריעב אינגהאלט צו טהון, אגגן ניכט אוסארטען צו לאססען, ווענן קראפט צו שוואכען דער מאראל אגד ווטטע צום ווענגע אבער דען יצר הרע צו פערהעלפען?

נון ווירד דייגער ווידערשפריך דורך פאר-נעגדע ערקלארונג בעזייטיגט:

אלס אזראעל אין פאלק וואר אין זייגעם לאגדע מוססטע עס נאטירליך פאר ערלייבנוס דעם נאלדענען צייטאלטערס. דא דוא מענשען אדדע שווערטער אין אקגרגגראטהע אומגאנדעלן, עבען-פאללס איגען מיליטאריטשטאנד אויפרעכט ערהאל-טען אוס זיך נעגען דען פייגד פערטהיידיגען צו קאנ-נען. עס מוססטע אזא דעם אויראעליטען. דא ער אין דען קריעג צאג. נעטשטאטטעט ווערדען, דער ווילדדייט ווייגר נאטור פרייען לויף צו לאססען דאגגט דוא קאמפפעליסט אין אדם ערוואכט דענן דער נעטשטעטע מענש. דער זיך נאגן דעם מאראליטשען לעבען הייגגעס, אזט אגפאהרט. בלוט צו פערגעססען. אגד ווענן דוא קריעגער אס שלאכט-פעלדע ווערדם נעבאט דער הייליגען לערדע בעאב-אכטען וואללטען. דאגן ווירדען וא הייפגעווייט פאר דעם פייגדע פאללען אגד גראססעס אנגליק אבער אדער פאלק בריגגען. דעסהאלב אזט עס זואגר פפליכט דעם קריעגערס אים נאטטעסקאט-פפע דען אדם אגגעבארגען ווילדען טריעב אן ווייגעם אגגגדרן צו ווערקען אגד צו נאהרען. זיך מיט הערלדגגגטה צו אגגדרטען. אלזא נור אין דייג-זעם פאללע דריקקט דוא תורה נלייכזאס אין אייגע צו אבער דוא ווילדדייט דעם ווידשען זאל-דאטען.

אין דער ועעלע דעם קאגגעס ד. ו. ד. ע. ה פער-אייגגען זיך דוא בריידען נגגעגזאטצע: ער וואר אין מטהגגער הערלי אייף דעם שלאכטפעלדע אגד פאן דעם ערהאבגעסטען צארגגעפיהל בעזעעלט, וואר-דעגד ער זיך מיט דער נאטטיסלערדע בעפאסס-טע. ער אגגטגן: הלא המאורע חיל ויתן תמים דרכי ודער נאטט, דער מיך מיט הערלדגגגזטה אגגגדרטעט אגד מיגען ווגע אגגפרזגדרט, אגבעפעלעקקט, ווגן לעבען) דאריגס ווירד אבגעלעגטט. דאסס דער קאגגליכע אגגגער שטעפס. אלזא אויך אגס קריעגע. דוא נעבאטע דער מאראל שטרגגגט בעאכאכטעט. נור צופאללל. פערגגגט ער זיך אויך, אדם ער אין ירושלים ווילטע דוא אבערגאיליטריט דעם קריע-נעם בעגאכטגטעט זיך דעגדער, דא ער דען קריעגס-פלאן נעגען עגגגן עגגגגגאדת. נאטט בעגאיליטע זיך אויך, אדם דוא דען ווגדע צו פערגעבען.

דאדורך ערקלארט עס זיך אויך, וואדום ד. ר. בייא פערגעבען פערגעבונג גפפידען. ש. א. ל אבער בייא א. י. ג. ע. ם ניכט. דוד בשדים ועלתה לו. שאול באדת ולא עלתה לו. דאס פערגעבען דעם שאול הערלי. בעגגאגגלוך דארען,

טונג האפט- אדער געלדשטראפן אדער ווענן אנדערער אלס דער אבען בעציכנטען פערזעהן פרייהייטסשטראפן פאן נ״כט מעהר אלס ועכם וואכען אדער געלדשטראפן פאן נ״כט מעהר אלס איינהונדערטפינפציג מארק אדער ביידע שטראפן פערא״ינט פאן איינעם פרייססישען צוויילענרי״כט רעכטסקראפט פערהאנגט ווארדען זונד, דיעזע שטראפן, וואוייט זיא נאך נ״כט פאללשטרעקקט זונד, אונד דיא נאך ריקקשטאנדיגען קאסטען אן גנארדן ערלאסען.

דער צייטונג פאס 4-טען אפריל דאטירטע ערלאסס דער דייטשען קאיזערס אן דען ריי״כס-קאנצלער לוטעט:

״דער הימאנג מיינעס געלעבטען פאטערס ווייל״אנד דעם קא״ו״ערס א״ו״נד קא״נ״יגס ו״ו״ל הע״לם האט צו איינער זא בעוואלטיגען דען בעיזעגונג אנלאסס גענעבען, וויא זיא ביזהער קיינס ערלעבטס ווארדען איזט, אים דיעזען הרזמפאל-לען קאיזער טרויערט איינמיטהיג דאס גאנצע דייטשע פאלק, דאס מיט איהם איינען מילדען אונד גע-רעכטען הערשער, דען ווען אונד קראפטפאללען לענקער ווייער גשיקקט אונד דען ווייהרעדגיגיגען דער ווייער איינגנג פערלאדען האט. פאסט אללע פרומדען נאצאנען איזט דעם ווייטען ערדענרונד גנהמען אנטהייל אן דיעזעם פערלוסט אייגעס פרי״סטען, אן דעם וויא דען וכערען הארט דעם פרי״ערגנס ערקאנגטען; זא צאהלרייך, זא מאנניפאלטיג זונד דיא קונדגעבונגען דער לעבפאללען טהיילאהמע דאסס עס ערסט יעטצט נאך וואכען מאנלך נעיזעהן איזט, איינען אבערגלויבן אבער דיא גראסס פילדע דער שפערען צו נעיזיגען, אן אללען טהיילען ווייטשלאנדס אן נאנז אי״ראפא ווערבסט אן אללען יעלסטהיילען. וויא נור דייטשע הערצען טראגען איזט נעיזעטמאיפערט ווארדען, דעם טהייערען גנטשלאפענען אין דעמצעטעם צייטען דער לעבען איזר פערבלדונג וויא זיא מיין האנזעל נור הערר פאטער אים לעבען זא אפט ערפאהרען האט, נון איך אים טארע הארצרונגען, אין ערהאבענעם דנקמאל בילדען דיא וואמלונג דער הערדרונגען פאלמע- אונד בלומענקראנצע, וועלכע אן אידרער צום טהייל קונסטפאללען הערשטעללונג ביא דער פיעדלונגען איפפאהרונג דער לייבע אים דאס וויא אן דער רוהעשטאטטע צו בערעדעטעם שמוקק ווארדען. אן ארדענסען פאן גשטאלקקפאללער, אפט קונסטלעריש״ער אי״שטאטטונג הארבען פערבאנדע גשטייגען, קארפאראצאנען, איי״סקשטאפטליכע אונד קונסטאיינשטיטע, פעראיינע אונד אינגענען אידרהם שמרצע אבער דאס ערשטעריגדע ע״ראיינס איי״סדריקק גענעבען. נאך דאס דיא מענגע דער בייליידסבעצייגונגען אן צישריפטען, נעדריי״ט אונד דער פערפאסס״ונגען, וועגע אנהאנגער הארבען עס איפגעגעבען, אונד פארגען פרייטאג עגטשפאנן זיך הערבער אן דער פראנצאזישען קאממער אייגע הערפאססונג דעבאטטע, אן וועלכער דיא רעוויאן דער פערפאססונג, דער אפפעלל אן דאס פראנצאזישע פאלק פערלאנגט אונד דער רוף עס לעבע פראנקרייך ווארך דאס קא״נ״יגס הו״ם! לייט וואר-דע. דער אנטראג גינג פאס דעפיטירטען לא״נ״ערר איים אונד עס וואורדע פיר דיעזען אנטראג דיא דרעגרי״ט״יקייט פערלאנגט, וועלכע מיט 268 גגען 237 שטי״מען א״נ״נ״ו״מ״ען וואורדע. דאס מי״ניסטעריום טרארר מי״סטט אב דא״נ״קען, אונד הייטע האט פראנקרייך אין נייעם מי״ניסטע-ריום, אן דעסען שפיטצע פ״לא״קע״ה שטעהט. דעם נייען מי״ניסטעריום ווירד יעדאר קיינע לאנגע לעבענסדויער פאר״ייסגעזאגט.

אים זא״פ״יא ווירד גגעטרעטען: איינע אין ב״ר״אי״לא געדרוקקטע פראקלאמאציאן, אן וועלכער דיא בולגאריי״שע ארמעע צור רעוליציאן גגען דיא רעגיערונג אי״פגעפאהרט ווירד, וואור-דע אים גגהיימען פערטהייל״ט. דא דיא רעגיערונג איזט דיא ארמעע פערטרייט, האט זיא קיינע לאנגע מאכטגעגען ערגי״פפען.

פערשיעדענע גייאגמיטען.

״(שפענדען דעם קא״נ״יגס). ז. מא״יסטאט האט צו גגסטען דער אבגעבראנגטען אן״ג״ראם-ק״ו״נ״דא 3000 אונד פ״ר דיא אב-געבראנגטען דער גאלציש״שטארט סקאלע 2000 פר. גגשפענדעט.

״(צום 40-יאהרי״גען רעגי״ע-רונגס-יובי״לאים זו. מא״יסטאט פאלגט דיא ״יגגער איזר. קולטוסגגמיגדע דיא גגרי-דונג אי״נעס אלטערס-פערזאהרונגס-הו״ו״ם אונד ערלאסס צו דיעזעם בעדופט אי״ינגן אי״פ״ריף אן דיא גלוי״בגגגגאסגן אן יגגר-בגם אינטער אנדערעם ערצאהלט ווירד, דאסס קאיזער-קאנג פראגן אזף דעם אינטאליגגשען מאלרגגלל״ גגגגאיבער אים פערטרויליכן גגשפראך אי״ינסגרטע: ״איך שאטע מיר דאסס דער אנטיסגמיטיסמוס נאך אסטערריך גגדרונגען איזט.״

(פאס פרי״נצען אלעקסאנ-דער באטטגגבערג) דעם גגגעשגגגן פי״ינסטען פאן בולגאריגן, ווירד יעטצט ווידער צגגמליך פיעל גגשפראגען, עס הייסט, דאסס ער גגריכטען אונד טערגראמגגן גיכט איתרען אב-שלוסס גגפינדען, ריהרגער אונד ערגרייפגגד וונד אלכע בעוויזע דער וואהרען טרויער אונד דער אגגגגען טהיילגאהמע פיר דאס וואגגדע הערן דעם אהנגס, דעם וא״ן ריגער צייט דעם טע-פען ליידעס לגדערגדען טראסט אונד ערקווי״קקגגגגדע שטארקגגג גגוואהרען. וא״ן ערמטהיגגגן מיך אבער, אן דיא שווערגן אי״פגאבען מיגגגס פרי״סט-ליכגן בערופס אלס ערבע דער קראגגן פערטרוי-גגגפפאלל הערגאגגטרעטגגן אונד אלס טהיגדעס פערמאכטמיס מיגגגס אגגפערגגגסס״ליכגן הערגן פא-טערס גגאך וגגגגס פארגגלדגגגג

פרייטאגס-פאיללעטאָן.

דער איר׳ינגנ׳ נעוואָרדענע בחור.

ערצאהלונג נאך דעם העבראיישען פאן

ב. ח. ריין.

(5-טע פארזעצונג.)

2.

נמליאל וואר איין פראסער בחור. דיזעס צייג-נוסס קאנגן איהם נעעמאנד פערזאנען. מאן אונד נאכדו׳ידמעטע ער זיך דיינען הערצענס דער נאשעפלערין, ער צאהרטע צו דען הערזאראנענדסטען שילדערן דעם אבביגערס, דער איהן מיט דעם רוהמעט אונד איהם איינע גראסע צוקונפט פאריוסאגטע. ער וואיהרד אללגעמיין געליבט אונד נעאכטעט, זאגאר דער נעזיכטעט די שמואל, דער דען בחורס איין שרעקקניס וואר, מיסטע דעם ראבע, וועלכעס דעם בחור נמליאל אונגעשהיריס גע-צאללט וואירד, פאלל אונד נאנץ ביישיסמען.

אבער פלאצליך האטטע זיך איין פרעמדס, נע נעקאנגטעס נעפיהל אין דיין הערץ נעשליכען: איין גע-פיהל, פאן דעם ער זיך וועלכסס קיינע רעכענשאפט נעבען קאנגטע, אבוואהל עס זיין נאנצעס פהון אונד לאסטען בע-הערשטע. דיעזעס דיעזעס נעפיהל איהן ערפילטע, וואהר-דע ער איין נאנץ אנדערער מענש: ער הייטע לוסטשראב-מער פיר דיא צוקונפט אונד פיהרטע איינע שפראכע, דיא דיינען קאללענדע ראהזוועלהאפט אונד איהם ״לעבסס בין לעטצטס פרעמד וואר.

דיעזעס נעפיהל וואר: דיא ליעבע. דיא איהן פלאצליך אין איהרע נעזוהלס נאהם אונד אללמאליג אין איהם בין צום האסטען נאדע שטיעג.

אלס ער צום ערסטען מאל דיא שווערלע דעם צימ-מערס בעטראט, אין וועלכעס דער אבבינער וואהנטע, זאה ער עסטען מאכטע, ש ר ה. מיט איינע פריינדין אם בנוסטר שטעהען. דיא האטטע קיינע שווארצען, פיער-שטרעהלנדען אייגע, אונד דענאך דראהנגן דיעזע אן דאס זערין דעם יינגלינגס. וואָ זיא איין אונגלאישבארעס אידר גאצנדעטען. איהרע שנעעוויססען וואנגע אונד איהרע דיינע שווארצ׳ן נאדמען אזן דאס לאה-בען אידר ליפפען בעצייבעטע איהן. ער בליבע אים ערסטען אייגענבליקק וויא אנגענאגלט שטעהען אונד הגנגט גיכט מאר׳יאדס שרייטען, זיין קיינ שלאפ-מעטע נ׳ וואר בערוישט. מאס אנבליקק דער שאנען אונד קאנגע עס ס דאגן אויפאדמען, אדס דיעזע מיט אידער פיינדין דאס צימטער פערלאסטען האטטע.

דיעס דיעזס מאנגע וואיסטע נמליאל, דאסס פלאטע-דיך איינע מאכטיגע וואנדלונג אין דיינגס אינגערן זיך פאללצאנגן האטטע: דאך וואס דיעזע וואנדלונג צו בערייטען האטע, דעסטען וואר ער זיך ניכט בעוואוסטס. ער וואיר וואָרטקאר, וכטע דיא איינגאמקייט, וואר אפט אין גע-דאנקען פערזונקען, שוף זיך איינע נייע, וואונדערבאר לייכ-ליכע וועדס, איינע וועלט פאללער נייע אונד מילדע, אין דער ״עדרעם וואיר דער נראסטע פאס קליינגע אונד דיעזע אנפערטשיגע פאן יענגס . . . ער יאה זיך אויף איינעס אבבינאפפשטיהלע איינער נראסטען שפארס וישעגנד אומגעבען פאן זאמטליכען מיטגליעדערן דער נראסטען נעמיינדע, דיא דעם נאפטעטוואָרט לייטען, דאס אויס דיינגס מונדע קאמס . . . ער זאה דיא נראסטע וואונאנגע אין אללען איהרען ריטטען נעפיללט פאן אדס אונד יונגס, פאן אדס אונד ווייב, פאן האנדווערקערן אונד גלעהרטען, פאן קויפלייטען אונד שיכטן. פלאצליך אונד מיט קיערעם דער שטע מיט וויטהען שאללגעדער שטיסטע דיא אנקנפס דעס אבבינערס. דיא אנווינגנדע דראהנגן זיך צו צוויא ווייטען אונד בילדען שפאליר, דורך וועלכעס ער, נמליאל, אלס אבבינער לאנגנאס דאהער שריטטע, מיט דעם נעלעהרטיאמקייט אונד ווייטהיס אויסטראהלונ-דען אנסטיטין. פוויענדע פאן מענשען שטעהען דיא מאר-מאר׳ילען דא. קיינער וואגט עס, דיא הייליגע רוהע דורך איין לוטטעס וואָרט צו שטאָרען. ער בעשטיגט דיא מרינ-נע, איבערבליקק דיא מענגע אונד ריכטעט אן דיא דאס וואָרט נאטטעס. באלד מיט מאכטיגער דאנגרשטיממע מא-דאל מרדענגער, באלד וואגט אונד מילדע מראגס שטענ-דענד. ער עריקלארט שווערינג שטעלדען אויס דעם תלמוד, עגטשוויצעלט האהע בערגע, צערשמעטטערט מאכטיגע פעלזען, דיא פעריאמסלטען האלדען דען אטהטס אן. דא-רען, שטיינגע. בעוואונדערען דען נאטטגנגעלעהרטען. דאנן בעגייסטען איהן דיא אנגעזעהענסטען דער נעמיינדע נאך הויזע, וויא ער מאן זייגער טהייערען נעמאהרטען. מאן שרה, דער מאכטער דעם דאבבינעס. עריינרטעם ווידר . . .

זיט דיעזעס מאנגע זיינע לערנבגיערדע קיינע גרענגע. מאנלך מאס פריהען מארגען בין מיטטער-נאכט וואסס ער דא אונד לערנטע אונערמידליך. אים זיין ציעל, זיינען הערצענסוואונס צו ערייכען. אום איין הערזאראנענדער דאבבינער ווערדען צו קאנגען. אום נרילקקליך צו זיין אן דער זייטע דער לעוליכען שרה, דערען בעגייבערנדע נעשטאלט איהם אטטער אונד אי-בעיאלל פארשווענדעט.

(פארזעטצונג פאלגט.)

הומאריסטישעס.

פ ר א נ ע: ווער וואר דער גראסטע קיינ-מאנן דער וועלט?

א נ ט ו ו ו א ר ט: נאפאלעאן I. דענן ער האטטע איינע נ י ע ד ע ר ל א נ ד פאן מאסקוא בין פאריז.

איינגעזענדעט.

ווער קאנגען איהנען דיא ״ווי ע נ ע ר א ל ל-נ ע מ י נ נ ע צ י י ש ו נ נ״ עמפפעהלען, ווערכע, אב-שאן בערייטעגד בעללינער אלס דיא אנדערען נראסטען בלאטטער. דיעזערבען אן דייטאלטינגיס דעם אינהאל-טעס אבערטריפפט.

מיט ווענג נעלד קאנן מאן זיין לייבען ווכער אונד שנעל בעזייטיגען: דאצו נעהארט נור איין פערזוך, דער שאן לאנגע בעקאנגטען אונד בע-יאהרטען סס. אראבס-מאנגטראפפען דער באר-פיסטער מאנגע. דיעזעס בעשטאטיגט שטיזנדע פאן דאנקגטשרייבען. זא דאסס ווער דיעזע וואנ-דערבארען טראנק אללען לייטענדען. דיא מיט אי-נעם הארטנאקקיגען מאנגאיבעל בעראפטעטס אנ-נעלעגענטריכסס עמפפעהלען קאנגען. מאן אבטע שטעטס אייגט דיא שטמגמארקע: ״אים שטעלן״ דיא סס. אראבסטראפפען ווער צו דאבען אין אל-לען אפאטהעקען: פלאשע א. ו. — 60 קר. גראסטע פלאשע 1 פל. 20 קר. צענטראל-דעפאט מ. שולץ, דאנאיווי עשערשטר. 10. דעפאטס:

Apotheke Josef v. Török — Moldovanyi — F. v. Pillich — Szöllössy István — und R. Egressy's Wittwe, sämmtlich in Budapest

ווער ביא ערדעם אייפטיכערדען צוייפעל אייסקנפפט אייט ערדע פראגן דיא קרצט אונד ריכטיגע אנטוארט זוכט. דעם ווייסטען ווער קיין נגאיינגעטערדעס בוך צו נעבען. עס איזט אונד בליבט דאס נאכשלאגבוך ״par excellence,״ בעמערקט דיא נאציאנאלצייטונג איבער ״Mayers Hand-Lexikon.״ אונד דאס טרייפפט איך בעצילוך דער יעטצט אין 40 ליפפערונגען צו יע 30 פפענג ערשיינענדע. 4 איס-לאנג דעם ווערקעס צו יא פיללייכט נאך מעהר, ווייל יא, דייך פערמעהרט פערבעסערט אונד ערגאנצט. איך דען ווייסטען ערפיהרונגען ערפאה-רונגען אונד ערזאיניססען פאללע בעריקקיכטיגונ ווידמעט. (איינבארטצייטונג ליבעקק.)

ווער ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומ-ראנטען אונד פריינדע, דך מיט איהרען צוזייטען דירעקט אן אונזערע רעדאקציאן צו ווענדען.

אויך בייטען ווער, דיא אדרעסס דייטלך ווא פאלגט אנגעגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

וואיטצנער-רינג נומ 3, בודאפעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Ring Nr. 3.

כאָנקורז.

נעוזכט ווירד איין אדטהאראסטער, שטרענג רעליגיאזער ערציעהער, דער אין תנך גוט בעוואר-דערט איזט אונד פיער קינדער — 3 קנאבען אונד 1 מאדכען אין דייטשער אונד אונגארישער שפראכ-כע גרינדליך אונטעריכטען קאנן. תרומדיסס ווירד ענטשיידען בעפארצוגט. יאהרעסגעהאלט 200 פל. נעבען נאנצער פערפלעגונג אונד קוארטיער. — אדרעססע:

ROSENFELD GYULA, Kelementelke. T. N. KEND via M. Vásárhely.

כאָנקורז.

בייס נעפערטנטען אזט דיא שטעללע איי-נעס ערציעהערס צו 5—4 קינדערן, פערבונדען מיט איינעם יאהרעסגתאלט פאן 160 פל. נעבסט פריעיר שטאציאן, צו בעזעצען. לערענע בעזיעהבער, אם לעבסטען ישיבה-בחור, דיא אין דער לאנגע זינד, אין פיר דיא פאלקסשולקלאסס נאטהיגען פראאגען נעגענשטאנדען. איסטרדעם אין חומש ורשי אונד אנפאנגען אין גמרא גרינדלי-כען אונטערריכט צו ערטהיילען זוללען אחרע נעזוכע אונד צייגנעסס אן ז. עהרווירדען הערען בעצירסקראבבינער ביימס צו אבאי-סעפסי (Abauj Szepsi) בין שיק פרשת שמיני הבעל אימוגע-רען. דיא אייזאהמע ערפאלגט בין לאנגסטענס ריח א יר הבעל בריעפליך. שפעזען נאך איבעראיי-קאממען.

SIGMUND RATZENSTEIN, Somodi, Post Szepsi (Comitat Abauj-Torna.)

כאָנקורז.

נעוזכט ווירד איין נעפערפסטער לערערר צום אונטערריכט אין חומש ונך עם רשי׳, ואייא אים דייטשען אונד אונגארישען. דערזעלבע זאלל צוגלייך עופות-שוחט זיין. דער אונטערריכט איזט אן פיער קינדער צו ערטהיילען. נעהאלט יאהרליך 140 פל. זאממט קאסט, קוארטיער, וואשע, הייצונג אונד בע-ליכטונג. — אפפערטט ווירד צו ריכטען אן

STEIN SALAMON in Eréd. (Siebenbürgen).

אדאלף ראָטה

הערענשנייידער,

בודאפעסט, מאינזנאפפסס 7. עקקע ראָסאנגאסס.

עמפפיעהלט זיך צור אנפערטיגונג אללער נאטטונגען

הערען- אונד קנאבען-קלייידער

אים דען פיינסטען אונ- אונד אייסלאנדישען שטאפ-פען, וועלכע איר שטעטס אם לאגער האבע, נאך דער נייעסטען מאדען (כלל חשש שעטנו).

בעשטעללונגען ווערדען שנעלל אונד פראמפט ערלעדיגט, מיט אייגנאמט מאן שבת אונד יום.

Roth Adolf, Herren-Schneider.

Budapest, Königsgasse Nr. 7.

וויכטיג פיר רייגאלירנ-פאבטער.

רום, שליוואוויטץ, טרעבער, ליקאָרע אונד עסיג ערצייגט מאן אחנע אפפאראט בילליגסט מיט עסיגנצען אונד אשטרישען ארען מאן

ארנאלד וואטטעריך

בודאפעסט; מאגאזאנגאסס, נעגענאיבער דעם אויז׳-שפאסל אפפעריירט פערנער: הויזענבלאזס, וויינבאלגעס, גלי-צערין, עגטשיידונגספלוויר, מיסטעל נעגען אללע וויינ-קראנקהייטען עצט. פערנער: הימבעריאפט אד ציטראנזאפט פיר נאוטע-פיללונג. דאנן: טעטע גלאנצווייסס, וואשבלויפארבע, קארבאלייריר אונד מארבאלקאלק. פרייזקוראנטע אונד מאנוס-לאציאנסבריכע אין אללען שפראכען גראטיס.

פרייטאגס-פאיללעטאָן.

דער איר׳ינגנ׳ נעוואָרדענע בחור.

ערצאהלונג נאך דעם העבראיישען פאן

ב. ח. ריין.

(5-טע פארזעטצונג.)

2.

נמליאל וואר איין פראסער בחור. דיזעס צייג-נוסס קאנגן איהם נעעמאנד פערזאנען. מאן אונד נאכדו׳ידמעטע ער זיך דיינען הערצענס דער נאשעפלערין, ער צאהרטע צו דען הערזאראנענדסטען שילדערן דעם אבבינערס, דער איהן מיט דעם רוהמעט אונד איהם איינע גראסע צוקונפט פאריוסאגטע. ער וואירד אללגעמיין געליבט אונד נעאכטעט, זאגאר דער נעזיכטעט די שמואל, דער דען בחורס איין שרעקקניס וואר, מיסטע דעם ראבע, וועלכעס דעם בחור נמליאל אונגעשהיריס גע-צאללט וואירד, פאלל אונד נאנץ ביישיסמען.

אבער פלאצליך האטטע זיך איין פרעמדס, נע נעקאנגטעס נעפיהל אין דיין הערץ נעשליכען: איין גע-פיהל, פאן דעם ער זיך וועלכסס קיינע רעכענשאפט נעבען קאנגטע, אבוואהל עס זיין נאנצעס פהון אונד לאסטען בע-הערשטע. דיעזעס דיעזעס נעפיהל איהן ערפילטע, וואהר-דע ער איין נאנץ אנדערער מענש: ער הייטע לוסטשראב-מער פיר דיא צוקונפט אונד פיהרטע איינע שפראכע, דיא דיינען קאללענדע ראהזוועלהאפט אונד איהם ״לעבסס בין לעטצטס פרעמד וואר.

דיעזעס נעפיהל וואר: דיא ליעבע. דיא איהן פלאצליך אין איהרע נעזוהלס נאהם אונד אללמאליג אין איהם בין צום האסטען נאדע שטיעג.

אלס ער צום ערסטען מאל דיא שווערלע דעם צימ-מערס בעטראט, אין וועלכעס דער אבבינער וואהנטע, זאה ער עסטען מאכטע, ש ר ה. מיט איינע פריינדין אם בנוסטר שטעהען. דיא האטטע קיינע שווארצען, פיער-שטרעהלנדען אייגע, אונד דענאך דראהנגן דיעזע אן דאס זערין דעם יינגלינגס. וואָ זיא איין אונגלאישבארעס אידר אידרע גרינדעטען. איהרע שנעעוויססען וואנגע אונד איהרע דיינע שווארצ׳ן נאדמען אזן דאס לאה-בען אידר ליפפען בעצייבעטע איהן. ער בליבע אים ערסטען איינגענבליקק וויא אנגענאגלט שטעהען אונד הגנגט גיכט מאר׳יאדס שרייטען, זיין קיינ שלאפ-מעטע נ׳ וואר בערוישט. מאס אנבליקק דער שאנען אונד קאנגע עס ס דאגן אויפאדמען, אדס דיעזע מיט אידער פיינדין דאס צימטער פערלאסטען האטטע.

דיעס דיעזס מאנגע וואיסטע נמליאל, דאסס פלאטע-דיך איינע מאכטיגע וואנדלונג אין דיינגס אינגערן זיך פאללצאנגן האטטע: דאך וואס דיעזע וואנדלונג צו בערייטען האטע, דעסטען וואר ער זיך ניכט בעוואוסטס. ער וואיר וואָרטקאר, וכטע דיא איינגאמקייט, וואר אפט אין גע-דאנקען פערזונקען, שוף זיך איינע נייע, וואונדערבאר לייכ-ליכע וועדס, איינע וועלט פאללער נייע אונד מילדע, אין דער ״עדרעם וואיר דער נראסטע פאס קליינגע אונד דיעזע אנפערטשיגע פאן יענגס . . . ער יאה זיך איין איינעס אבבינאפפשטיהלע איינער נראסטען שטעהט וישעגנד אומגעבען פאן זאמטליכען מיטגליעדערן דער נראסטען נעמיינדע, דיא דעם נאפטעטוואָרט לייטען, דאס אויס דיינגס מונדע קאמס . . . ער זאה דיא נראסטע וואונאנגע אין אללען איהרען ריטטען נעפיללט פאן אדס אונד יונגס, פאן אדס אונד ווייב, פאן האנדווערקערן אונד גלעהרטען, פאן קויפלייטען אונד שיכטן. פלאצליך אונד שיכטן. פלאצליך פע-קערעס דער שטע מיט וויטהען שאללגעדער שטיסטע דיא אנקנפס דעס אבבינערס. דיא אנווינגנדע דראהנגן זיך צו צוויא ווייטען אונד בילדען שפאליר, דורך וועלכעס ער, נמליאל, אלס אבבינער לאנגנאס דאהער שרייטטע, מיט דעם נעלעהרטיאמקייט אונד ווייטהיס אויסטראהלונ-דען אנסטיטין. פוויענדע פאן מענשען שטעהען דיא מאר-מאר׳ילען דא. קיינער וואגט עס, דיא הייליגע רוהע דורך איין לוטטעס וואָרט צו שטאָרען. ער בעשטיגט דיא מרינ-נע, איבערבליקק דיא מענגע אונד ריכטעט אן דיא דאס וואָרט נאטטעס. באלד מיט מאכטיגער דאנגרשטיממע מא-דאל מרדענגער, באלד וואגט אונד מילדע מראגס שטענ-דענד. ער עריקלארט שווערינג שטעלדען אויס דעם תלמוד, עגטשוויצעלט האהע בערגע, צערשמעטטערט מאכטיגע פעלזען, דיא פעריאמסלטען האלדען דען אטהטס אן. דא-רען, שטיינגע. בעוואונדערען דען נאטטגנגעלעהרטען. דאנן בעגייסטען איהן דיא אנגעזעהענסטען דער נעמיינדע נאך הויזע, וויא ער מאן זייגער טהייערען נעמאהרטען. מאן שרה, דער מאכטער דעם דאבבינעס. עריינרטעם ווידר . . .

זיט דיעזעס מאנגע זיינע לערנבגיערדע קיינע גרענגע. מאנלך מאס פריהען מארגען בין מיטטער-נאכט וואסס ער דא אונד לערנטע אונערמידליך. אים זיין ציעל, זיינען הערצענסוואונס צו ערייכען. אום איין הערזאראנענדער דאבבינער ווערדען צו קאנגען. אום נרילקקליך צו זיין אן דער זייטע דער לעוליכען שרה, דערען בעגייבערנדע נעשטאלט איהם אטטער אונד אי-בעיאלל פארשווענדעט.

(פארזעטצונג פאלגט.)

הומאריסטישעס.

פ ר א נ ע: ווער וואר דער גראסטע קיינ-מאנן דער וועלט?

א נ ט ו ו ו א ר ט: נאפאלעאן I. דענן ער האטטע איינע נ י ע ד ע ר ל א נ ד פאן מאסקוא בין פאריז.

איינגעזענדעט.

ווער קאנגען איהנען דיא ״ווי ע נ ע ר א ל ל-נ ע מ י נ נ ע צ י י ש ו נ נ״ עמפפעהלען, ווערכע, אב-שאן בערייטעגד בעללינער אלס דיא אנדערען נראסטען בלאטטער. דיעזערבען אן דייטאלטינגיס דעם אינהאל-טעס אבערטריפפט.

מיט ווענג נעלד קאנן מאן זיין לייבען ווכער אונד שנעל בעזייטיגען: דאצו נעהארט נור איין פערזוך, דער שאן לאנגע בעקאנגטען אונד בע-יאהרטען סס. אראבס-מאגגטראפפען דער באר-פיסטער מאנגע. דיעזעס בעשטאטיגט שטיזנדע פאן דאנקגטשרייבען. זא דאסס ווער דיעזע וואנ-דערבארען טראנק אללען לייטענדען. דיא מיט אי-נעם הארטנאקקיגען מאנגאיבעל בעראפטעטס אנ-נעלעגענטריכסס עמפפעהלען קאנגען. מאן אבטע שטעטס אייגט דיא שטמגמארקע: ״אים שטעלן״ דיא סס. אראבסטראפפען ווער צו דאבען אין אל-לען אפאטהעקען: פלאשע א. ו. — 60 קר. גראסטע פלאשע 1 פל. 20 קר. צענטראל-דעפאט מ. שולץ, דאנאיווי עשערשטר. 10. דעפאטס:

Apotheke Josef v. Török — Moldovanyi — F. v. Pillich — Szöllössy István — und R. Egressy's Wittwe, sämmtlich in Budapest

ווער ביא ערדעם אייפטיכערדען צוייפעל אייסקנפפט אייט ערדע פראגן דיא קרצט אונד ריכטיגע אנטוארט זוכט. דעם ווייסטען ווער קיין נגאיינגעטערדעס בוך צו נעבען. עס איזט אונד בליבט דאס נאכשלאגבוך ״par excellence,״ בעמערקט דיא נאציאנאלצייטונג איבער ״Mayers Hand-Lexikon.״ אונד דאס טרייפפט איך בעצילוך דער יעטצט אין 40 ליפפערונגען צו יע 30 פפענג ערשיינענדע. 4 איס-לאנג דעם ווערקעס צו יא פיללייכט נאך מעהר, ווייל יא, דייך פערמעהרט פערבעסערט אונד ערגאנצט. איך דען ווייסטען ערפיהרונגען ערפאה-רונגען אונד ערזאיניססען פאללע בעריקקיכטיגונ ווידמעט. (איינבארטצייטונג ליבעקק.)

ווער ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומ-ראנטען אונד פריינדע, דך מיט איהרען צוזייטען דירעקט אן אונזערע רעדאקציאן צו ווענדען.

אויך בייטען ווער, דיא אדרעסס דייטלך ווא פאלגט אנגעגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

וואיטצנער-רינג נומ 3, בודאפעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Ring Nr. 3.

דאכט ער מיט גרויס עבאדמען פיהלטע: ער צייגט דאמיט, דאס ער ווייזערצ אים קריג נע איזט, וואס אינעם קאנט דורכאים נישט גע-ציעמט. דעסהאלב פאנד ער קיינע פערזעכע אונד מיסטע ער דען טהראן פערלאסטן.

* * *

המסדרונה עדשיינט 12 מאל דעם יאהרעם אין מאנאטסהעפטע א 30 ווינטן אונד קאסטעט נאנציאהרליך 7 פל.

חברא „יסודי תורת אמת"
אין מאטטערסדארף.

דיעער פערין האט דיא איפנאבע יידישע יונגע לייטע, וועלכע דיא פאלקסשולע פערלאסטן, דער יידישען וויסענשאפט צוצופיהרען.

אים אנגלייפענען סעמעסטער האבען זיך דיא צאהלרייכע דער האדערען קלאסע דיעיער פער-איינס-אנשטאלט 10 סזניות עם מפרישים ראשיים ואחרונים אלס שיעור עון. דאנן לשיעור פשוט מס עבודה זרה (חוץ מפרק אין מעמידין) עפרש' ותוס, זא איך דיא שילער דער אנדערען קלאסע 20 בראטט ממס בוצה לשיעור עון 25 בראטט פסחים לשיעור פשוט, גרינדליך אנגעאייגנעט.

ביא דער פריפונג, וועלכע פאר פסח שטאטט-פאנד, וואהרד דיא גלעגענהייט גענאטצט, זיך פאן דער וואהרהאפטיגען וויכטיגקייט דיעיער חבריא וועלכע אין איכערטעגשליכעם אייפער פאט בע-גרינדעט געלייטעט קאנטראלירט אונד איכער-וואכט ווירד, צו איכערצייגען. דאס דעילטאט וואר גראנדעד אנטמטליכע שילער מיקען יעד נעזיגט באר לוידי נסיון ודא לוידי בויון. דא יעדער איינצעל-נע איך דיא אן איהן מ'דרש תנאין ב' דקק מטר אונד פאן דען ביא דער פריפונג איינשיגרען תלמידי חכמים נעריכטעטען פראגען איכערראשטע פאר-צייליכסט צו אנטוואורטען וואיסטען.

ביא דער גרינדונג דעם פעראיינס האטטע דיעיער נור איינען לעהרער אונד אכט שילער. אים פערגאנגענען ווינטער האט דיא צאהל דער צאנ-לונג זיך בין דרייסיג געשטייגערט צו וויילנען דרייא לעהרער דרייזיג מאדאט ד' באמוים, גע-נאשירט וואורדען, אינערע אידבי תורה ווערדען געבעטען. דיעיעם אינטערנעהמען נאך קראפטען אינגאדשטענען צו וואלנען ווא עס דורך בר-טרשט אין דיא רייהע דער שטאדטען פעראינס-ציטגליעדער אדער דורך שפענדען אונד בייטראגען.

נעפאלנען צושריפטען אונד שפענדען ווד צו ריכטען אן עדוואהנטען בעגרינדער. דרך זבי מרת מאיר איזנ ד' פער אדרעססע:

Mayer Eisenstädter, Präs. d. „Jesode-Thoras-Emes Vereines" in Mattersdorf (Com. Oedenburg.)

דיעיר פאלנען דיא איינסעלנען מיטגליעדער דאנאנס דקק מאטטערסדארף ודקק ווראם בעם ווען:

בעזה"ר.

אחינו בני ישראל אוהבי תורה ומחזיקיה יהי נועם ה' עליכם!

דורכדרונגען פאן דעם עדהאבענען איינשפרי-כן אינזערער הייליגען תכזיל: אם אין נדיים אין תשים, האטטען ווייר אים פעראיינע פאן נכבדי עדתינו איינע אנשטאלט אינס דעבען גערופען אים קנינער, דיא דער פאלקסשולע עגטגאנגען דורך גרינדליכען אונטערריכט אן ווייטע בעזיאהר-טער אונד טיכטיגער קראפטע אין תוך, נמרא ופוסקים פיר דיא שיבות בטרינגי נעהאיט געפאר-ציבערטען. דיא קורצע צייט אוהרעם בעשטעהענס האט שאן בייא דען אללוואכענטליך שטאטטגי-דענדען פריפונגען גלאנצענדע רעזולטאטע צו טאגע נעפאדערט. דיא 3 אנגעשטעללטען מלמדים דעיסקים בטלאכת הקודש באמונה, דיא נעוויסענ-האפט מיט פאללער הינגעבונג בכרם ה' צבאות אר-בייטען. האבען בין הייטע איבערראשענד גראנ-ארטיגע געליסטעט.

פאן דיזען פאר צערגליכען ליסטונגען הערא-נגעצאגען אונד איבערצייגט, האט זיך דיא צאהל דער צאנלונג פערמעהרט אונד זיר בני קהלתנו בייא אהרעם בעסטען ווילען נישט אים שטאנדע דיא בערדיפנעסע דער חברא אללין צו זעקקען. נעשטטצט אויך דען איסרים חוזרי בבני עניים שמחם תצא תורה עיגעגט אמיט דער פייגלוס-סטע ריף אן אחבי. דיא פיר איגע ואלך ערהאבע-נע ואבע להשקות צאן קדשים מבאר תורתנו הקדושה וואר מיט אונד בעגייסטערונג האבען אינזערע חברא נאך קראפטען אינטערשטטצטען צו וואללען. וויא עס דורך בייטרעטט אין דיא רייהען דער שטאנ-דיגען מיטגליעדער אדער דורך שפענדען אונד בייטראגען.

עס וואר אינזערפליכסטע דיא אינגעדליך גראבע מצוה מיט ואלך וויכטיגעם צוגעלע צו שיל-דערן בנוי הוא אשר בעזהר תורה מגחת בקרן זוית. ווא עס נעוויסס דער האכסטע גראד פאן גמילות חסד אונד לתרים קרן התורה והוראה — מי ראיש אשר יראת ה' נגעת אל לבו. דער זיך נישט בעאייליגן ווירד, זיין מאגליכסטעס בייצוטראגען אונד איך אנדערע יראי ד' וחושבי שמו צו פער-אנלאסען בעמצוה רבה בואת טהייל צוגעדמען. זיעע פריינדע אונד בעקאנטען פיר דיעיעם עדלע אונד ערהע צו געווינען. ישכרו יהי כפיל משמי עד כמאה שיל: נחול המעשה יותר מן הנשה.

הק שמחה בונם עהרנפעלד.
בראאמי הנק זל אב"ד דפה יע"א.

בעזה"ר.

דברי תורה אברקק מטר ני"א צ חזק. אונד ווד דיא יאהרסט של הרהנ ני בערעדעט נעגען אים יעדעם ייייש פיהלענדע הערץ פיר דען אין מאטטערסדארף נעגרינדעטען פעראיין יסודי תורת אמת צו געווינען. אך שליעסט מיך דיעיען יאהרען צוגע ערמעטעריגע שר אחיי מני בכל מקומות מושבותיהם מיט פערגנגען אן אונד צייכ-נע אלס יאהרליכען בייטראג פינף גולדען בל: מיט דעם יאנשע: מעני ילמדי ובן עשיו לתגדיל תורה ויראה ירה. הק בנימן זלמן סגל שפיצער.

בריעפע דער רעדאקציאן.

הערן מ' ד' מ' אין ב. דאס גנייכם. דייטש אונד העברא"ש. דאנן נישט פערזענדעם ווערדען. ניע יידישע לעזעס כדי בעשפרעכען ווד בעריכטשוללענס. ווענן אנ-אין רעצענזאנס-עקזעמפלאר פאליענס. — אלעס אנדערע פערזענדעם.

הערן נ' ר' אין ב. נאשיליך אויס אין דער בע-טרעפענדען צייט אין דרוקפעהלר אונטערלאסען אונד זאל דאס וואס נישט „תקיע", ווערען „תרועה" דרשען, דא דאך „תקל" ווייכוך אויס.

הערן מ' נ'. דעם פאן אונז אין דער לעצטען פריי, מאנומסער צושריפטען ראיינשען שפריכוואיסע האבען ווד אויך דיא איכערזעצונגען בייגעפיגט. אים וועלכער דיא ער-זעהען קאנען. דאס עס מיט דעם הערא שען „נם איל מחיש חכם יחשב" נלייכבעדייטענד איזט.

הערן א' ש' אין כאיסלאוי. לידער אינמאגלך. Turócz-Mosocz. ווד בעדוירען. נישט דיענען צו קאנען.

ראטהזעל.

איין בעקאנטעס דייטשעס שפריכוואָרט,
דאס אים פיר וואהרען בעשעהרט,
ערמונטערט הייטיג צור פראגע דאָרט,
וואָ דאס האנדעלן לאנגנאם פאָרגעהט.

דאס ערסטע וואָרט איזט ליעבליך מילד,
בייא שפייז. פראנק אונד לוסט בעגעהרט;
דאס צווייטע קיינע פיינע איבעראיילט ווירד;
דאס דרייטע נישט אין האָרנס ווערט

שטעהט. נאנין אין וואָרט אונד נאנין אין פראגע
זאָלל אים לעבען זיין דער מאנן;
דאס פיערטע יעדער ריעב זעהר האגע —
נייטקליך, דער עס זאגען קאנן!

חידה.

(מאת החכם ש. ל. איצע, מאינץ.)

מלה בת נ' אותיות.

לפני מלכים אתיצב,
מעולם רא אתעצב,
ער כל פנים צחל,
ואיר שמש כי יחל,
מדי להם קרנים;
על כל נעים ויופי
אשכון בלי דופי
שם בפתח עינים.

אך אם תחפצני,
סחי ומאס תשמני
וכמאת תגרה תשקצני.

ואי לי תאהר שיאול ביתי,
הכלים חבלי, ואנושה מפתי;
בוזי אל בישת: נלהרו
יאהביי מצאת חשמש בנגיהה.

ראש אחד לשלש אותיות
וגלוחן ארבע רגל ישרה.
שלש רגלים שרשים ביסודות;
ורגל רביעי מתנה נשברה. —*)

אייפלאוזנג דער ראטהזעל אין נ' 28.

דעם I. דייטשען:
טראסט, ראסט אסט, סט.

דעם II. דייטשען:
ראמפע, אמפעל.

דער I. חידה:
פסח, פסח פסח.

בדברי הימים ב' נ' נקרא אחרן קדש קדשים. ומימין פוסרין בכתובים לבן אם לא יתחלל במשרים שיהא פסח פסול להקריב קרבן. — ע' ליובוס בצוור על חומת נבוחה. שמם עוד יפסח (שמואל ב' קאפ. ה') ולבדה דוד וקראה עיר ציון. — בדברי הימים קאפ. ד' מתחיל „בני יהודה ואשתין הולד את פסח." — במלכים ב' נ' צוה המלך יאשי לכל העם: „עשו פסח, וכפ בא כתוב על הפסח „ושמרת את החוקה, ושם נאמר גם „שבעת ימים תאכל מצות ראה תאכל עלי חמץ.

דער II. חידה:
הקדגדה.

האותיות „ה" רק לשמיש והאותיות „ד" רק לשרש ולשורש המלה.

ריכטיג האבען געלאזט:

אלדע פיערד: הערר שי ל' איצע — מאינץ.

דיא ביידען דייטשען ראטהזעל. דיא ראמפע: מאלווינע לאנג — איראק, ערנעסטינע נישטמאן — פאריאנענטש, אונד דיא הערען: ראבב, עם האנג-אלש, ביפסריין, מ. מאמיעל — פרעסבורג.

ביידע חידות, דיא הערען: א. יונגייו אונד מ. מאנדעל — טאמא-לדורף.

חידה II. דיא הערען: ראבב, עם. האנג — אלבנסרייטן, מ. מאמיעל — פרעסבורג, שמואל ביכלער — מארוואש.

דאס רשמזעל I. הערר מאמיעל ביכלער — מארוואש.

---

*) דיא נאמען דער אינזענדער ריכטיגער לאזונגען, וועלכע פאר שרוסס דער נאכסטן פרייטאגנומסער אינז ציקאסטן, ווערדען ווייר פעראפפענטליכען.

זיך מיט דער פרינצעססין ווי ק ט א ר י א, טאַ־טער דעם נעגעוואַרטענען דייטשען קאַיזער פער־לאַבען זאָלל. דאַראַן ווירד דיא פערמיטהונג גע־קניפּפּט, דאַס דער באַטטענבערגער נאָך בולגאַ־ריען אַלס פירסט צוריקקערען ווערדע, וואָהר איזט אַן אַלדערעס נור אַפּיעל, דאַס פרינץ באַטטענבערג פיר דיא פרינצעססין וויקטאָריא בעוואָרערע ריינונג הענע. דיעזע פאַרטיע וואַרע דורכאַויס „שטאַרעס־באַטטענבערג“ אין בריידער דעם פרינצען אַלעקסאַנדער באַטטענבערג. האַט דיא טאַטטער דער קאָנינין וויקטאָריא פאַן ענגלאַנד, אַלזאָ דער גראַסמיטטער דער אין רעדע שטעהענדען פרינצעססי, צור פרויא.

„(נעבען דען אַנטראַג דעס פירסטען ליעבטענשטיין) דיא שולד אין אַסטערריך אינטער דיא אייפיכט דער נייסט־ליכקייט צו שטעללען, האַט אינטער אנדערען גע־מינדען אויך דיא צו ענצעסעלד (נעדעער־אַסטערריך) אינע פעטיציאָן אין דאַס אבגעאָרדנע־טענדיי אבערריכטט. דיא פעטיציאָן ווירד אים דאַרטיגען נעמינדעראַטהע מיט אַללען נעגען צוויי־אַ שטיממען בעשלאַסען. דיא צווייא שטימען גע־האַרטען דעם פּפאַרערר, דער נעגען דיא ליבעראַלע שולד אונד נעגען דיא יודען לאַוצאַנ. אונד דעם גוטסבעזיצער אַלטערדעס בראַאנס נאַטהאַניעל פ. ראַטהשילד הערען אַדאָלף טהיינער, דער זיך דעם פּפאַרערר אנשלאַסס.

„(לודווינ קרוים פיר דונאַ־סערדאַהעל.) דער אין דונאַ־סערדאַהעל אין שטעללע דעס אַנטיסעמיטען סאַבאַ נעוואָהלטע אבגעאָרדנעטע לודווינ קרוים האַט דען בריידען שפּאַרראַססען דיעזער שטאַדט בייא אַיינעס בריא־פעסטער נעלד־אַנשטטוט אַיינען קרעדיט אין דער האַהע פאַן 250,000 נולדען צו פינפטהאַלב פערצענט עריוורבען. אונד צוויאַר אונטער דער בעדינגונג, דאַסס דיא בריידען שפּאַרקאַססען איהרען צוזופּוסס אים דרייטהאַלב פערצענט הערגאַבעזעטצען. דאַמיט דיא נאַטהאַליידערע בעפאַלקערונג בילליגערען קרע־דיט בעקאָמען.

„(בעשטראַפטע אַנטיסעמי־טען.) בייא אַיינעס אים מאַנאַט נאַיעמבער אין גראַץ אבגעראַלטענען שטרייטען־קאָמפּערע וואַיר־דע ניכט נור אבער דיא יודען פיעל נעשטיפּפּט. „אַרגערען אַיך נעגען דאַס קאַיזערליכע הויז לאַוגע־צאַנען. דיא בעטערפּפּעדיגען יודען וואַר וואַיגען מאַיגסבעסלעריונג צו פּראַגוטוויאַרטען האַבען דיעבען דער שטודענטען, וועלכע צוגלייך דעזע־ווי־אַפּפּיצערע ווער, וואַרען אַ הרעסמיטי־ליטאַרישען דאַנגעס פּעיהלוס־טיג ערקלאַרט.

„דיא אַנטערזוכונג געגען דען אַנטיסעמיטען שאַנדערער) וועגען דעם נעוואַלטאַמען אינדרינגען אין דיא דעראַקציאָן דעס „ניען וויענער טאַגבלאַטס“ איזט אבגעשלאַסען. דיא אַנקלאַגע, וועלכע אויף דאַס „פערברעכען דער אַפּפּענטליכען געוואַלטטהאַטיג־קייט בעגאַנגען דורך נעוואַלטאַמען אינפאַלל אין פּרעסדעס אונבעוויעזליכעס נעט־לויטעט, ווירד נור געגען דען אבגעאָרדנעטען ריטטער פ. שאַנ־דער אונד דעסען מיטשולדיגען עדואַרד גערשטנראַססער ערהאַבען. געגען דיא אַבערינען מיטבעשולדיגען וואַרען דיא אַנטאַר־וזוכונג אינגעשטעללט. שאַנערער ווירד זיך אים־פערדעס וועגען אַבערטרעטונג דער „וואַכ־בעליי־דיגונ“ אינד וועגען „אינסאַמגונג אין אַינע אַמטס־האַנדלונ צו פּעראַנטוואָרטען האַבען. דיא שלוסס־פערהאַנדלונג זאָלל עדע דיעזע מאַנאַט אדער אַנ־פאַנגס מאַי דורכגעפיהרט ווערדען.

„(צום אַבערגעשפּאַן דעס קאַמיטאַטס אונד דער שטאַדט קלוזענבורג) וואַרערד אין אַללע דעס פּייוויללע צוריקקעטרעטענען באַראַנס סאַמעל יאַשיקא האַט מאַנאַטאַהיי־מיטגליעד נראַף בעלדי ערנאַנט. דער אים דעם אַמטע שיי־דעדע באַראַן יאַשיקא ערהיעלט פאַס קאַיזע האַט ריטטערקרייץ דעס לעאָפּאָלד־אָרדענס.

„(דיא שטעללונג דעס ווי־בעס אין אַמערי קאַ.) אים נעוי־יאָרק ווירד אונטער דעם פאַרגעסטרען דאַ־טום טעלעגראַפיריט: בייא דען שטאַרטאַסטוואַה־דען אין אַסקאַלאָא (אים שטאַאַט קאַנאַס) וואַר־דע אַיינע פּרויא צום בירגערמייס־טער אונד מעהרערע פּרייען צו מיטגליעדערן דעס געמייינדע־ראַטהעס געוואַהלט.

„(מאַדעספּאַלל.) מאַיין ריטטער פ. גאַלדשמידט, דער לאַנגאַהרינע פּראַגי־ראַ־פּיהרער דעס וויענער הויעס ראַטהשילד, איזט געסטערן אין ווייען אים אַלטער פאַן 85 אַהרען געשטאָרבען.

„(אין דעם איזר. טעמפּעל צו עסענ) וואַרערד אין דער נאַכט פאַס לעטצטען דיענסטאַג אויף מיטטוואָך אין פרעכטער אַיינרוסדיעבטאַגהאַלד אַנגעאַהלט. דיא דיעבע נאַהמען דאַס אין דען אַממעלבוסען פאַרהאַנדענע נעלד אונד אַיינע וולבערנע יד מיט. דיא טראַטער ווד בייהער אַנגעקאַנגט.

„(אַנצייגע נעגען אַיינע „חברה קדישא.) אין נייפּעסטאַיט ווירדען נעגען וואָלדע, וואַרום דיעזע הייליגע ער־פאַהרונג, נאַכדעם אים דורך לאַנגעריגע אַיפּזוהאַלט אין אונזערע מיטטע צור אַיפּרעכטהאַלטונג דער נעזעטצע אונד דער לאַנדעסערראַססיגונג, וו וויא צור וואַהרונג אונזערע נאַציאָנאַלען רעכטע, דיא מיט דער עפּסיסענען דעס מהרא־נעס אין דער אַנגעסען פּעריבדונג שטעהען, ערפאָלגרייך מיטצו־ווירקען, צוגלייך דענען ווד דיא אַיך דיא קריעגס־אונד פינאַנצאַנגעלעגענהייט בעצייגיגען נעזעטצע דער אַל־לערהאָכסטען מאַנסיאָן פאַר.

„איך בייטטע דאַס הייר, עס וואָללע אַיינע דעפּוטאַ־ציאָן אין ז. מאַיעסטאַט עגטגעגען, דאַמיט ווד אַיבער דען שאַנד דער דענגע אַיגס ריינע קאָמען. אבער דיעזע דע־פּיטאַציאָן ווירדע ניכט דעסהאַלב נאַך ווען נעשיקקט, אַיס דאַרט וואַכען לאַנג ערפאָללאָן צו האַרען; וואַנדערן וו דיינע צום מהראָנע דעס מאַנאַרכען פאַר אונד שפּיעכע עס אַיס, דאַסס מהראָן אונד פאַטעלאַנד אין נעפאַהר וויען אונד פראַגע, אַב ז. מאַיעסטאַט נעגיגע דיא. דאַסיג־גיגע צו מהרן, וואַס צור דעטטונג דער גאַציאָן ערפאָדער־ליך איזט? דיא דעפּוטאַציאָן מאַנג אין וויען ניכט לאַנגער אַלס 24 שטונדען פּעריווייללען. ערהאַרט דיא קייגע אַי־דיגען, וו וויסען ווד, וויא דיא וואַכען שטעהען. איך בייטטע דאַרום דאַס הייר, עס וואָללע אין דיעזעס זיגע פאַרגעהען אונד דיעזען לעטצטען שריטט פאַן וויען דעס מיגיסטעריומס, דער נאַטיריך אויך דער דעטצטע שריטט דיעזעס דער נעזעטצגעבונג איזט, דעס עפּאַרג אדער דאָך דער פערווירקליכונג צוגיזיהען.

„שליעסליך בייטטע איך דאַס הייר; עס וואָללע אַיינע קליינערע דעפּוטאַציאָן עריגענען, דיא זיך בעטרעפּפּס ווייסען נעגען וואָלדע, וואַרום דיעזע הייליגע ער־פאַהרונג, נאַטיריך אים דורך לאַנגעריגע אַיפּזוהאַלטונג אין אונזערע מיטטע צור אַיפּרעכטהאַלטונג דער נעזעטצע אונד דער לאַנדעסערראַססיגונג, וו וויא צור וואַהרונג אונזערע נאַציאָנאַלען רעכטע, דיא מיט דער עפּסיסענען דעס מהראָ־נעס אין דער אַנגעסען פּעריבדונג שטעהען, ערפאָלגרייך מיטצו־ווירקען, צוגלייך דענען ווד דיא אַיך דיא קריעגס־אונד פינאַנצאַנגעלעגענהייט בעצייגיגען נעזעטצע דער אַל־לערהאָכסטען מאַנסיאָן פאַר.

„איך בייטטע דאַס הייר, עס וואָללע אַיינע דעפּוטאַ־ציאָן אין ז. מאַיעסטאַט עגטגעגען, דאַמיט ווד אַיבער דען שאַנד דער דענגע אַיגס ריינע קאָמען. אבער דיעזע דע־פּיטאַציאָן ווירדע ניכט דעסהאַלב נאַך ווען נעשיקקט, אַיס דאַרט וואַכען לאַנג ערפאָללאָן צו האַרען; וואַנדערן וו דיינע צום מהראָנע דעס מאַנאַרכען פאַר אונד שפּיעכע עס אַיס, דאַסס מהראָן אונד פאַטעלאַנד אין נעפאַהר וויען אונד פראַגע, אַב ז. מאַיעסטאַט נעגיגע דיא. דאַסיג־גיגע צו מהרן, וואַס צור דעטטונג דער גאַציאָן ערפאָדער־ליך איזט? דיא דעפּוטאַציאָן מאַנג אין וויען ניכט לאַנגער אַלס 24 שטונדען פּעריווייללען. ערהאַרט דיא קייגע אַי־דיגען, וו וויסען ווד, וויא דיא וואַכען שטעהען. איך בייטטע דאַרום דאַס הייר, עס וואָללע אין דיעזעס זיגע פאַרגעהען אונד דיעזען לעטצטען שריטט פאַן וויען דעס מיגיסטעריומס, דער נאַטיריך אויך דער דעטצטע שריטט דיעזעס דער נעזעטצגעבונג איזט, דעס עפּאַרג אדער דאָך דער פערווירקליכונג צוגיזיהען.

„אַיינע אַיטליך נעקליידעטע פרויא בייטטע קאָמען אַס אים.

„וואַהנען הייר אויך נאָך אַנדערע באַראַנאַסס? פראַגטע אַיטמא דיא פרויא.

„אַ ניין,“ אַנטוואָרטעטע לעטצטערע, זיך מיט דער שיכטע דאַס ווייגגערע אַיגע טראַקקענדע. „אין אַיטמעס מאַרכען וואַהנט בייא אונז. דער עס אים באַדע צו טהייער איזט. פאַר אַכט טאַגען וואַרדע דיא שווייר דראַנק, דער אַרצט פאַראָרדענטע אַנגע; אבער דיא האַט איהר עטהעלער בייא אונז פאַראַיסבעצאַהלט אונד נור נאָך וועניגע גראָשען צור הויטייזיג. ווד קאָנגען איהר נישט נעבען, ווד ווד זעלבער אים. אונד דער הערר באַרע־דירעקטאָר האַט אַיגע אַנטערשטעטיגונג אַנגעשלאַ־גען, ווייל דאַס אַדעס מאַרכען קייגע צייגנעסס אונד עס־פעהלענדען האַט. דיא פאַס פאַר אַיגער האַלבען שטיגע אין דער הערר אונד האַט זיך אַללעס ערצאַהלען לאַסען אונד דיא קראַנקע נעטראָסטעט אונד אין נאַלדשטיקק פיר דיא נעגעבען. זיא הילפט דער אַללטיגען נאַטט, וועגען דער מעגע שאַן פּעצאַגען ווילל.“

„דאַרף איך דיא קראַנקע זעהען?“ פראַגטע פרויא ס. גאַלבעגע.

„נעהען דיא נור הינען, נאַדיגע. מיין מאַנן אייט בייא איהר; איך ווילל אייליען, נאָך עטוואַס פלייש צור בריהע אונד אין וועגע ווען צו בעקאָמען.“

אַיטמא טראַט אין דיא הטטטע אין אונד וואַרערד פאַן אַיגעס אַלטען מאַגגע אַן דאַס זעהר אַרמליכע, אבער הויך־אים וויבער נעהאַלטענע לאַגער דער קראַנקען נעפּהרט. עס אויך איהר, אַלס מיטטע דיא אַן דעס נישטן ווערקע. וועל־כעס הפלייש בענאַגגען הטטטע, שהיילנהמען, דאַמיט נאָך איך מיט איהר באַרמהערציגקייט האַבע. דיא פאַס באַרע־דירעקטאָר בלאַקק פיר נייטיג אונד האַט נעהאַלטענע פרויא ס. גאַלבעגע וואַר עס נעוואָהגט, אים שטיללען נעטטע ער קראַאַס שען אַנגעדענגענהייטען מיט דעם מיגיסטעריום אים אַיגעפּרעהטען דעטצע, וועלכעס לעטצטערע אַללע ווייטליגיגען דאַטען דיא איהם צו נעגאַטט שטאַהען, דער דעטטאַציאָן צור פיגיגונג שטעהען ווירד, דאַמיט דיע ע דעס הייגע אַיגען נאַיגגעטטען פאַרטראַג אַנטערבייי־טען קאָגגע.“

(פאָרטעטצונג פאָלגט.)

פאָיללעטאָן.

דיא פערקאַנגטע שטיעפמיטטער.

(14-טע פאָרטעטצונג.)

אַלס אַיטמא ס. גאַלבעגע אים מאָגדטטיגע אַיך אַיגע־דאַטעס וועגע אַהגע נעגעללשאַפטערגע שאַצעגטעס, דאַה דיא אַיגע הטטטע אַיגען מאַגן מרעטטע — עס וואַר האַ־ליט. דיא האַטטע נעראַדע נאָך צייט. דיך הגטטער דעס אַפּ־פּגען שראַיגגע אַיגעס בעטטעצטיגגעס צו פערבעגגען, בעפאָר ער דיא בעטטעקען אָדער דאָך ערקגגען קאָגגטע, דיא וואַרטטעטע, בגו ער פאָרגבעגע. בגו דיגע נעטטאַרט אים דגגקעלן פערטטאַגדען וואַר. דאַגן טרעב דיא דיא גיגגע־רע, דיא הטטטע צו בעגגטטיגגען, אַן וועלכער האַלטע אַי־גען בעגוגד נעמאַכט האַט.

אַיגע אַיטליך נעקליידעטע פרויא טרעטטע אים אַיגעס קאָגבע אַס אים.

„וואַהנען הייר אויך נאָך אַנדערע באַראַנאַסס? פראַגטע אַיטמא דיא פרויא.

„אַ ניין,“ אַנטוואָרטעטע לעטצטערע, זיך מיט דער שיכטע דאַס ווייגגערע אַיגע טראַקקענדע. „אין אַיטמעס מאַרכען וואַהנט בייא אונז. דער עס אים באַדע צו טהייער איזט. פאַר אַכט טאַגען וואַרדע דיא שווייר דראַנק, דער אַרצט פאַראָרדענטע אַנגע; אבער דיא האַט איהר עטהעלער בייא אונז פאַראַיסבעצאַהלט אונד נור נאָך וועניגע גראָשען צור הויטייזיג. ווד קאָנגען איהר נישט נעבען, ווד ווד זעלבער אים. אונד דער הערר באַרע־דירעקטאָר האַט אַיגע אַנטערשטעטיגונג אַנגעשלאַ־גען, ווייל דאַס אַדעס מאַרכען קייגע צייגנעסס אונד עס־פעהלענדען האַט. דיא פאַס פאַר אַיגער האַלבען שטיגע אין דער הערר אונד האַט זיך אַללעס ערצאַהלען לאַסען אונד דיא קראַנקע נעטראָסטעט אונד אין נאַלדשטיקק פיר דיא נעגעבען. זיא הילפט דער אַללטיגען נאַטט, וועגען דער מעגע שאַן פּעצאַגען ווילל.“

„דאַרף איך דיא קראַנקע זעהען?“ פראַגטע פרויא ס. גאַלבעגע.

„נעהען דיא נור הינען, נאַדיגע. מיין מאַנן אייט בייא איהר; איך ווילל אייליען, נאָך עטוואַס פלייש צור בריהע אונד אין וועגע ווען צו בעקאָמען.“

אַיטמא טראַט אין דיא הטטטע אין אונד וואַרערד פאַן אַיגעס אַלטען מאַגגע אַן דאַס זעהר אַרמליכע, אבער הויך־אים וויבער נעהאַלטענע לאַגער דער קראַנקען נעפּהרט. עס אויך איהר, אַלס מיטטע דיא אַן דעס נישטן ווערקע. וועל־כעס הפלייש בענאַגגען הטטטע, שהיילנהמען, דאַמיט נאָך איך מיט איהר באַרמהערציגקייט האַבע. דיא פאַס באַרע־דירעקטאָר בלאַקק פיר נייטיג אונד האַט נעהאַלטענע פרויא ס. גאַלבעגע וואַר עס נעוואָהגט, אים שטיללען נעטטע

דאס בעליבטעסטע פאטערלאנדישע
זויערוואסער
איז דיא
מאהאר אנגעס קוועללע,
וו. ק. א., ק. האהייט ערצהערצאג יאוזעף אינד וו. מאיעסט. ק. מילאן פ. סערבין דעגע דיעזעס זויערוואסער אלס רעגעלמאסיגעס מאגענלעגעראנק. לייסטעט איינגעצייכנעטע דיענסטע ביא פערדיאנגסבעשווערדען. בעסטעס מאגענ אל. ערפרישונגסגעטראנק. מיט זיין גנאדענס. ערפרייט עס זיך דער וועלטבערוהמטע טעטסטען בעליעבטהייט.
יאהרליכער פערזאנד 2,000,000 פלאשען.
הויפטניעדערלאגע פיר אונגארן ביא
L. ÉDESKUTY,
קאנ. אונג. אונד קאנ. סערב.
דאס-מינעראלוואסער-לייפעראנט.
Budapest, Elisabethplatz Nr. 1.
וא אויך צו האבען אין אללען מינעראל-וואסער-הענדלונגען, האפעס אונד רעסטאוראציאנען.

בערל שוועטצער'ס
נאסטהויז אין וויען.
איך מאכע דעם פ. ט. פובליקום דיא אנצייגע, דאס איך מיין בעסטרענאמירטעס יידישעס נאסטהויז אין ווען צור פאללסטען צופרידענהייט מיינער נאסטע וויא ביזהער ווייטער פיהרע, איך ווערדע בעשטרעבט זיין, וויא אימער דיא נאסטע דורך גוטע בעדיענונג אונד בעקאנגט גוטע בשרה מאסט צופרידען צו שטעלען. שאנע, גוט מאבלירטע, גרייטע צימער זינד אימער צו האבען. אונד ווערדען דיא נאסטע אויך פריהערע אנצייגע ביא דער כאהן עייאר טעט.
אכטונגספאל
בערל שוועטצער'ס ווייטוויען, II. קלייגע שיפפגאסע נו. 24.

MERTENS & Comp.
פאטאגראפישעס אטעליער
ערסטען ראנגעס.
Budapest, Elisabethplatz Nr. 7.
Ecke Wienergasse.
דאס גראססטע אונד טעכניש אם פאללקאמטנסטען איינגערישטעטע אטעליער.
גרופפענאויפנאהמען
בוי צו 70 פערזאנען, אויסשליעסלינג מאמענט-אויפנאהמען ווערדען איינגעפיהרט.
אלבילדער אין קונסטפאללער אויספיהרונג.

S TERNBERG ARMIN,
Musik-Instrumenten-Fabrik,
Bndapest, VII. Bezirk, Kerepeserst. 36.

נייעסטע הארמאניא מפלאטעמיט 12 ראספען, דורך לוי טעם בלאזען אין דאס מוזיקשטיק שפיעלען דיא ווער אנגענעמען מאגע אן, אין ווערטמאנ מאפרט לויטס צו ווערען. פרייז 2 פל. מיט 300 דער פרישיעדענספעז מוזיק, אינשטרומענט אללינסטרייטיג. מאפאלנע נראמאס אונד פאנקא. אינער הארמאניקא אונד הארמאניאס טעפאראטע אללרופסטייל קאטאלאג.

דיא בעסטען פיאנאס נייעסטע מאשינען, נאמאנ-פלאטען, מיט גלאנ-קוגעל-פערשלוסס אונד קאמפלעטע איינרי-טונגען פיר יאדא-וואסערפאבריקען לייפערט דיא
ק. ק. ל. פרייז.
פיאנאס.
אוד
מאשינענפאבריק
CARL POCHTLER
Wien, VII.,
Kaiserstrasse 87.
פריזוראנטע גראטיס אונד פראנקא.

אייניכטונג
אונד
פערזארגונג
פון
סאדאוואסער-פאבריקען.
Dr. Eugen v. Wágner,
Budapest.
Soroksárergasse 96.

Wagner Jenö
Budapest, Soroksári-utcza 96
Legujabb gyarlási módszer
tolyékony szensavval
SZIKVIZGYÁRAK
bemutatjuk az ujdonságokat.

מצבות.
ארנאלד מאהרס גראבשטיינלאגער
Budapest, Waltzner-Boulevard Nr. 5.
(אן שטת אונד וויס נעשפריעם.)
עמפפיעהלט זיך אללען יענען, וועלכע דיא מרייזונג פאליכט דעם גראבשטיינזעטצענס צו ערפיללען האבען. — זעהר שאנע גראבשטיינע אויס מארמאר אונד גראניט זונד אין גראסער אויסוואהל פאראראטהוג. קאלרעקטע גראייזונגען, זעהר שאנע שריפטען מיט מיט עכטער פערגאלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפיהרט.

Alapittatott 1819.

Calderoni és Társa

Budapesten

LÁTSZER-RAKTÁR: váci-utca 30. • MŰ- és TANSZER-RAKTÁR: kis hid utca 8.

Ajánlanak a legújabb árucikkekből:

NŐI SALON LORGNETTEKET, hosszú fogantyúval, teknősbéka-csontból, igen díszesek és divatosak.
MÜNCHENI SZABADALMAZOTT SZEMÜVEGEKET ÉS ORRCSIPTETŐKET.
JÓL MEGÓLÓ ORRCSIPTETŐKET.
SZEMÜVEGEKET FONOTT SZÁRAKKAL.
SZÍNHÁZI-, KATONAI-, VADÁSZ- ÉS TÁBORI-LÁTCSÖVEKET aluminiumból.
ANEROID-LÉGSÚLYMÉRŐKET hő beosztással.
TEREM- ÉS ABLAK-HŐMÉRŐKET, könnyen leolvashatók.
HIVATALOSAN ELLENŐRZÖTT MAXIMUM-LÁZHŐMÉRŐKET.
CZÉLSZERŰ FÜRDŐ ÉS EGYETEMES HŐMÉRŐKET.
FÉNYKÉPÉSZETI KÉSZÜLÉKEKET hölgyek, turisták, festő-művészek stb. számára.
FORGÓ TÖMMUTATÓ-KÉSZÜLÉKEKET, 50 egész 100 képre stb.

Képes árjegyzékek kívánatra bérmentesen állnak rendelkezésre. Írásbeli megbizások pontosan eszközöltetnek.

MEYERS
HAND-LEXIKON
des allgem. Wissens
Viertes, gänzlich umgearbeitete Auflage
Über 100 Bildertafeln, Kartenbeilagen etc.
Soeben erscheint in Groß Lexikon-Format und deutscher Schrift:
Verlag des Bibliographischen Instituts in Leipzig.
40 wöchentliche Lieferungen zu je 30 Pf.